

OBSAH

Úvod.....	2
1. Analýzy a zhodnotenie východísk pre rozvoj obce	4
1.1. ŠIRŠIE ÚZEMNÉ VÄZBY A POLOHA OBCE	4
1.1.1. <i>Priemet územno-plánovacích dokumentov</i>	4
1.1.2. <i>Priemet nadradených rozvojových dokumentov</i>	7
1.1.3. <i>Prírodné pomery.....</i>	10
1.1.4. <i>Životné prostredie.....</i>	14
1.2. HISTÓRIA, OSÍDLENIE, URBANISTICKÝ VÝVOJ	16
1.2.1. <i>Historický vývoj obce.....</i>	16
1.2.2. <i>Kultúrne dedičstvo.....</i>	17
1.2.3. <i>Architektúra.....</i>	19
1.2.4. <i>Bývanie.....</i>	21
1.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	21
1.3.1. <i>Doprava.....</i>	21
1.3.2. <i>Vodné hospodárstvo</i>	22
1.3.3. <i>Energetika.....</i>	23
1.3.4. <i>Telekomunikácie.....</i>	24
1.4. SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA	25
1.5. HOSPODÁRSKA ZÁKLADŇA	26
1.5.1. <i>Priemyselná výroba.....</i>	26
1.5.2. <i>Nerastné suroviny a prírodné zdroje</i>	27
1.5.3. <i>Poľnohospodárstvo a pôda.....</i>	27
1.5.4. <i>Rekreácia a cestovný ruch</i>	29
1.6. ĽUDSKÝ POTENCIÁL	30
1.6.1. <i>Obyvateľstvo.....</i>	30
1.6.2. <i>Kluby, združenia a spolky.....</i>	33
1.6.3. <i>Športové aktivity.....</i>	34
1.7. TRH PRÁCE	34
1.8. FINANCOVANIE OBCE	37
2. Strategická, návrhová časť	38
2.1. SWOT ANALÝZY.....	38
2.2. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA	42
2.3. STANOVENIE CIEĽOV.....	42
2.4. STRATEGICKÝ CIEĽ	43
2.5. ŠPECIFICKÉ CIELE.....	43
3. Programová a realizačná časť	46
3.1. ROZPRACOVANIE AKTIVÍT OBCE	46
3.2. MERATEĽNÉ UKAZOVATELE – MONITORING, HODNOTENIE	51
4. Možnosti získania zdrojov na realizáciu aktivít.....	53
Zoznam použitej literatúry	60

Úvod

“PROGRAM ROZVOJA OBCE SKLABINÁ“ bol vypracovaný ako strategický plánovací dokument pre udržateľný rozvoj obce. Výstupom Programu rozvoja obce (ďalej PRO) je komplexný audit rozvojového potenciálu v území zhrnutý formou SWOT analýzy, na základe ktorého je zadaný návrh možností rozvoja obce s využitím dostupných miestnych zdrojov a návrh na konkrétne projekty a programy. Program bol spracovaný metódou interaktívneho plánovania, kde do tvorby a pripomienkovania tohto dokumentu bola zapojená nielen samospráva, ale aj občania, neziskové združenia a podnikatelia. Cieľom PRO je navrhnúť takú predstavu o rozvoji obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a zároveň je v súlade s prijatými nadradenými koncepciami vyššej úrovne. Táto stratégia je otvoreným dokumentom a podľa potreby obce bude priebežne aktualizovaná a dopĺňovaná.

Prvé PHSR obce Sklabiná bolo spracované a schválené zastupiteľstvom v roku 2008 s platnosťou do roku 2013. Rok 2014 je rokom zásadných zmien v oblasti podpory regionálneho rozvoja. Začína sa nové programové obdobie v rámci politiky súdržnosti Európskej únie na roky 2014 - 2020. Z tohto dôvodu sa obec Sklabiná rozhodla spracovať aktualizáciu PRO a zabezpečiť tak podmienky pre ekonomický rozvoj obce, ktorá bude schopná efektívne využívať všetky zdroje - prírodné, kultúrne, finančné aj ľudské. Nový PRO Sklabiná je navrhnutý na obdobie rokov 2014 – 2020.

Rozvojový strategický dokument má pre obec veľký význam pre získanie zdrojov z EÚ, nakoľko možnosť žiadať o nenávratný finančný príspevok je podmienená existenciou tohto dokumentu a súladom konkrétneho projektu s týmto strategickým dokumentom. Je však dôležité, že využiteľnosť dokumentu nie je obmedzená iba na získanie zdrojov EÚ, pretože strategické plánovanie v sebe obsahuje ciele a priority, ktoré nie je možné riešiť iba s využitím fondov EÚ, ale pre ich realizáciu sú k dispozícii aj iné finančné zdroje – nadácie, štátne dotácie, vlastné zdroje a pod. PRO na roky 2014 – 2020 je vypracovaný v súlade so zákonom 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Tento zákon ustanovuje ciele a podmienky podpory regionálneho rozvoja, upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy, vyšších územných celkov, obcí a ďalších subjektov územnej spolupráce a podmienky na koordináciu a realizáciu regionálneho rozvoja.

Vypracovanie a následná realizácia návrhov strategického rozvojového dokumentu je zložitý proces, náročný na koordináciu, odborné vedomosti a zabezpečenie množstva väzieb. Pri jeho príprave je nutné zohľadniť množstvo dokumentov, ktoré tvoria určitý strategický alebo legislatívny rámec a majú nadradený charakter.

Ide hlavne o väzby na tieto dokumenty:

- strategické a programové dokumenty SR a EÚ,
- príslušné odvetvové politiky,
- aktuálna legislatíva pre jednotlivé riešené oblasti,
- platná územno-plánovacia dokumentácia rôznych stupňov

Z metodického hľadiska práce vychádzali:

- z platnej legislatívy a zo skúseností realizačného tímu získaných pri programovaní predvstupových a štrukturálnych fondov založených na metodike uvedenej v Manuáli projektového cyklu Európskej komisie.

Spracovanie PRO sa z metodického hľadiska riadilo najmä:

- zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja a
- Metodickou príručkou pre vypracovanie PHSR obce spracovanou Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR.

Pri spracovaní strategického programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde. Vypracovaný dokument rešpektuje Partnerskú dohodu Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020, ktorá je programovacím dokumentom na čerpanie finančných zdrojov z fondov EÚ (aktuálna verzia k dátumu spracovania dokumentu) a Operačné programy na programové obdobie 2014 – 2020, pracovné verzie.

Štruktúru programu rozvoja obce tvorí analytická, strategická a programovo realizačná časť. Hlavnými zdrojmi informácií pre analytickú časť plánu rozvoja obce sú údaje poskytnuté Krajskou správou Štatistického úradu v Banskej Bystrici – Mestská a obecná štatistika, RegDat a výsledky sčítania obyvateľov z roku 2011, ktoré predstavujú exaktné vstupy. Ďalším významným zdrojom informácií sú údaje zhromaždené riešiteľskou organizáciou počas terénneho prieskumu v obci, údaje z odbornej literatúry a údaje poskytnuté predstaviteľmi obce.

Dôležitým prvkom strategického plánovania je zapojenie verejnosti – občanov, neziskových organizácií, škôl, podnikateľov. Tento aspekt bol pri spracovaní dokumentu plne rešpektovaný. Občania, neziskové organizácie, školy aj podnikatelia boli v úvode spracovania auditu oslovení prostredníctvom obecnej samosprávy – boli im doručené dotazníky so sprievodným listom, ktorý informoval o potrebe a cieľoch spracovania dokumentu, ďalej obec informovala o spracovaní dokumentu aj prostredníctvom informačných tabúľ. Pre každú skupinu bol vypracovaný osobitný dotazník, ktorý zohľadňoval špecifiká týchto oslovených skupín. Samostatný formulár bol pripravený aj pre zástupcu samosprávy. Spoločné plánovanie predchádza časovým stratám, ktoré vznikajú v prípade názorových rozdielov medzi zainteresovanými stranami a následnej potreby dodatočne meniť hotový návrh programu. Je málo pravdepodobné, že partneri, ktorí participujú na spoločnej tvorbe programu, budú spochybňovať vlastné návrhy a postoje. Je to spôsob ako zachovať transparentnosť v komunikácii a rozhodovaní.

1. Analýzy a zhodnotenie východísk pre rozvoj obce

1.1. Širšie územné väzby a poloha obce

Zdroj: mapy Slovenska

1.1.1. Priemet územno-plánovacích dokumentov

Dôležitý predpoklad pre riešenie investičných rozvojových zámerov predstavujú územnoplánovacie dokumentácie a územnoplánovacie podklady. Medzi najdôležitejšie nadradené dokumenty patria:

Koncepcia územného rozvoja Slovenska (KURS)

KURS je územnoplánovacia dokumentácia celoštátneho významu, ktorá navrhuje nadradené rozvojové osi, hierarchiu sídiel, systémy technickej a sociálnej infraštruktúry. Podľa tohto dokumentu z hľadiska sídelnej štruktúry územím mikroregiónu neprechádza žiadna sídelná rozvojová os ani komunikačno-rozvojová sídelná os, avšak jeho územie leží v dosahu veľkokrtíšskeho ťažiska osídlenia (ťažisko osídlenia tretieho stupňa). Samotná obec Sklabiná patrí podľa platného znenia ÚPN-VÚC Banskobystrického kraja do skupiny centier šiestej skupiny (centrá miestneho významu). Samotná obec Sklabiná podľa platného znenia ÚPN-VÚC Banskobystrického kraja nepatrí do žiadnej zo skupiny prvej až šiestej skupiny centier osídlenia, je to obec vidieckeho charakteru.

Územný plán VÚC Banskobystrického kraja

Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou pre ÚPN obce Sklabiná je ÚPN VÚC Banskobystrický kraj v znení Zmien a doplnkov z r.2004. Tento dokument vo svojej záväznej časti určuje niektoré všeobecné podmienky pre rozvoj miest a obcí, ako aj konkrétne regulatívy vzťahujúce sa k riešenému územiu. Tieto výstupy sú záväzným dokumentom pre riešenie ÚPN obce Sklabiná aj pre definovanie projektových zámerov v PHSR obce.

Územný plán obce Sklabiná

Obec Sklabiná nemá v súčasnosti vypracovaný ani rozpracovaný územný plán. Uvažuje do budúcnosti so zadaním vypracovania tohto dôležitého dokumentu.

V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

- V oblasti rozvoja vidieckeho priestoru a vzťahu medzi mestom a vidiekom:
 - podporovať vzťah urbánnych a rurálnych území v novom partnerstve založenom na integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka a kultúrno-historických a urbanisticko-architektonických daností,
 - zachovať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a historicky utvorenej okolitej krajiny, zachovať historicky utváraný typ zástavby obcí a zohľadňovať národopisné špecifiká jednotlivých regiónov,
 - pri rozvoji vidieckych oblastí zohľadňovať ich špecifické prírodné a krajinné prostredie a pri rozvoji jednotlivých činností dbať na zamedzenie, resp. obmedzenie možných negatívnych dôsledkov týchto činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru.
 - vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centráram podporou výstavby verejného dopravného a technického vybavenia obcí tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie s urbánnym prostredím a dosahovali skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života.

V oblasti hospodárstva

- prednostne sa zamerať na rozvoj pracovných príležitostí v okresoch, kde dlhodobá miera nezamestnanosti presahuje 20%, a to najmä v okresoch Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Žarnovica, Lučenec, Poltár a Revúca,
- podporovať prednostné využívanie existujúcich priemyselných a poľnohospodárskych areálov formou ich rekonštrukcie, revitalizácie a zavádzaním nových technológií šetriacich prírodné zdroje, ktoré znížia množstvo vznikajúcich odpadov a znečisťovanie životného prostredia, prípadne budú odpady zhodnocovať,
- poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo
 - rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond, podporovať jeho využívanie v celom jeho rozsahu a poľnohospodársku pôdu v kategóriách zodpovedajúcich pôdno-ekologickej rajonizácii a typologicko-produkčnej kategorizácii, v súlade so zákonom č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
 - zosúladiť stav evidencie pozemkov s ich skutočným stavom – prevod zalesnených nelesných pozemkov do LPF,
 - vytvárať podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva v súlade s ochranou životného prostredia a zdravou výživou,
 - vytvárať podmienky pre obnovu TTP v súlade s udrzaním ekologickej stability územia a zachovania krajinného rázu,
 - stabilizovať výmeru najkvalitnejších pôd a ich ochranu uskutočňovať ako ochranu hospodársko-sociálneho potenciálu štátu aj ako súčasť ochrany prírodného a životného prostredia.
- priemysel, ťažba a stavebníctvo
 - utvárať územnotechnické predpoklady na rozšírenie priemyselnej výroby v okresoch Lučenec, Revúca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš,,
- regionálny rozvoj
 - vytvárať územno-technické podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania,
 - podporovať rozvoj výroby a služieb založených na využití domácich zdrojov,

V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky

- utvárať podmienky na rozvoj krátkodobej rekreácie obyvateľov mestských sídiel budovaním rekreačných zón sídelných útvarov.

V oblasti usporiadania územia z hľadiska ochrany pamiatkového fondu a kultúrneho dedičstva

- rešpektovať typické formy a štruktúry osídlenia charakterizujúce jednotlivé špecifické regióny kraja vo vzťahu k staviteľstvu, ľudovému umeniu, typickým formám hospodárskych aktivít a väzbám s prírodným prostredím.
- uplatňovať a rešpektovať typovú a funkčnú charakteristiku sídiel mestského, malomestského a rôznych foriem vidieckeho osídlenia vrátane typického rozptýleného osídlenia strednej a južnej časti územia kraja.

V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry

- V oblasti rozvoja cestnej infraštruktúry
 - rekonštruovať cestu II/527 v úseku Veľký Krtíš - Slovenské Ďarmoty - hranica s Maďarskou republikou s obchvatmi obcí, návrh na preradenie do cestnej siete I. triedy,

V oblasti rozvoja nadradenej technickej infraštruktúry

- Vodné hospodárstvo
 - rezervovať priestor pre výhľadový hlavný prívod pitnej vody a súvisiace stavby pre jednotlivé skupinové vodovody Stredoslovenskej a Východoslovenskej vodárenskej sústavy,
- Zásobovanie elektrickou energiou
 - pri budovaní, plánovaní a rekonštruovaní nadzemného elektrického vedenia používať také technické riešenie, ktoré bráni usmrcovaniu vtákov (podľa § 4 ods. 4 a 5 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny),
- Zásobovanie plynom a teplom
 - prednostne využívať zemný plyn na zásobovanie lokalít teplom, s cieľom znížiť miestnu záťaž znečistenia ovzdušia,
 - ekologizovať výrobu a spotrebu tepla a podľa možností využívať miestne zdroje energie,
 - v priestorovom usporiadaní rešpektovať určené ochranné pásma a bezpečnostné pásma jestvujúcich a navrhovaných plynovodov, teplovodov a produktovodov,
- Pošta a telekomunikácie
 - pri budovaní, plánovaní a rekonštruovaní nadzemného telefónneho vedenia používať také technické riešenie, ktoré bráni usmrcovaniu vtákov (podľa § 4 ods. 4 a 5 zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny)

V oblasti sociálnej infraštruktúry

- Zdravotníctvo
 - vytvárať územno-technické predpoklady na rovnomerné pokrytie územia zariadeniami základnej zdravotnej starostlivosti, jej zameranie postupne preorientovať na prevenciu a na včasnú diagnostiku závažných ochorení,
 - podporovať malé a stredné podnikanie v oblasti zdravotníctva, predovšetkým v oblastiach vzdialenejších od sídelných centier,
- Sociálna pomoc
 - rozširovať sieť a štruktúru zariadení sociálnej starostlivosti a sociálnych služieb podľa potrieb okresov paralelne s narastaním podielu občanov odkázaných na sociálnu pomoc a občanov v dôchodkovom veku, ako aj občanov so zdravotným postihnutím, najmä občanov s ťažkým zdravotným postihnutím,
 - podporovať vytvorenie siete domácej ošetrovateľskej starostlivosti a starostlivosti o dlhodobu chorých a zdravotne ťažko postihnutých
- Kultúra
 - vytvárať územnotechnické podmienky na rovnomerné pokrytie územia zariadeniami kultúrnych služieb a tým zvýšiť ich dostupnosť vo všetkých lokalitách kraja,
 - rozširovať sieť a štruktúru kultúrnych zariadení podľa potrieb okresov, ako neoddeliteľnej súčasť infraštruktúry a kultúrnych služieb obyvateľstvu,
 - podporovať tvorivé a vzdelávacie aktivity obyvateľstva, prepojiť ponuky kultúrnych inštitúcií na výchovno–vzdelávací program škôl.

Verejnoprospešné stavby

- Cestná infraštruktúra
 - cesta II/527 v úseku Veľký Krtíš – Slovenské Ďarmoty – hranica s Maďarskou republikou, rekonštrukcia s obchvatmi sídiel (kategória C 9,5/80,70), návrh na preradenie do cestnej siete I. triedy,
- Zásobovanie pitnou vodou
 - zabezpečenie južnej časti okresu Veľký Krtíš pitnou vodou
- Telekomunikácie
 - rezervovanie priestorov pre výhľadové trasy diaľkových optických káblov DOK,

Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

- realizácia skupinového kanalizačného systému Veľký Krtíš – Malý Krtíš – Modrý Kameň – Nová Ves - Sklabiná

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb možno podľa § 108 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zákona č. 262/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 199/1995 Z.z., zákona č. 229/1997 Z.z. a nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 286/1996 Z.z. pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

1.1.2. Priemet nadradených rozvojových dokumentov

Hlavné zmeny oproti programovaciemu obdobiu 2007 – 2013:

- dôraz na výsledky a výkonnostný rámec
- princíp predbežnej podmienenosti
- spoločné pravidlá
- finančné prostriedky spoločného strategického rámca
- možnosť viac fondového financovania programov
- posilnenie sociálneho aspektu
- dôraz na zjednodušenie procesov

Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020 (PD)

Dokument pripravený v úzkej spolupráci s Európskou komisiou definuje prioritné oblasti investícií vo sfére zamestnanosti, vzdelávania, dopravy, životného prostredia, výskumu a inovácií, podpory podnikateľského sektora a rozvoja vidieka. Investície do uvedených sektorov prispievajú k tvorbe pracovných miest, zvyšovaniu konkurencieschopnosti, hospodárskemu rastu a životnej úrovne občanov SR. Partnerská dohoda sa vzťahuje na všetku podporu z Európskych štrukturálnych a investičných fondov EÚ v príslušnom členskom štáte na najbližších 7 resp. 10 rokov. Ide o dokument, ktorý určuje stratégiu a priority financovania na využívanie týchto fondov efektívnym a účinným spôsobom s cieľom dosiahnuť priority stratégie Európa 2020. Slovenská republika definovala v Partnerskej dohode svoje priority v súlade s touto stratégiou a ich uplatnenie je cieleň predovšetkým na zvýšenie hospodárskeho rastu SR, zníženie nezamestnanosti a zníženie regionálnych rozdielov. Partnerská dohoda bola schválená vládou SR dňa 12.2.2014 a bola predložená Európskej komisii.

Operačné programy pre programové obdobie 2014 – 2020

Názov OP	Riadiaci orgán
Výskum a inovácie	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu a Ministerstva hospodárstva
Integrovaná infraštruktúra	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja
Ľudské zdroje, zamestnanosť a inklúzia	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
Kvalita životného prostredia	Ministerstvo životného prostredia
Integrovaný regionálny operačný program	Ministerstvo vnútra
Efektívna verejná správa	Ministerstvo vnútra

Podrobné pravidlá pre prípravu projektov, oprávnenosť žiadateľov, oprávnenosť nákladov, obmedzenie výšky podpory a pod., budú rozpracované v manuáloch pre jednotlivé Operačné programy, na základe ktorých potom budú vyhlasované jednotlivé výzvy na predkladanie žiadostí.

Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020

Stratégia prispieva k naplneniu hlavných cieľov Koncepcie a to podporou zvýšenia rastu (vyššej pridanej hodnoty), udržaniu a tvorby pracovných miest na vidieku a to všetko v súlade s ochranou životného prostredia. Tým prispieva aj k plneniu cieľov SPP a Stratégii Európa 2020.

Najvyšším strategickým cieľom v zmysle Koncepcie je zvýšenie produkčnej výkonnosti v nosných poľnohospodárskych komoditách na úroveň 80% súčasnej spotreby obyvateľstva na Slovensku. Na tento cieľ reaguje stratégia PRV výberom a prioritizáciou nasledovných identifikovaných potrieb, ktoré budú riešené v hlavne rámci priority 2 a 3:

Poradie dôležitosti (prioritizácia)	Identifikované potreby
1.	č.8 Podpora predaja domácej produkcie a zvyšovanie kvality, rozvoj krátkych dodávateľských reťazcov vrátane investícií v oblasti spracovania a odbytu/marketingu poľnohospodárskej a lesnej produkcie
2.	č.4 Zvýšiť efektívnosť všetkých výrobných faktorov a dosiahnuť nárast pridanej hodnoty poľnohospodárskych a lesných podnikov vrátane diverzifikácie činnosti
3.	č.21 Udržanie existujúcich a vytváranie nových pracovných miest na vidieku
4.	č.7 Podporovať hospodárenie na vlastnej pôde – usporiadanie vlastníctva a konsolidácia pôdy
5.	č.9 Obnova produkčného potenciálu poľnohospodárskej pôdy a prevencia pred negatívnymi dôsledkami povodní s negatívnym dopadom na potenciál poľnohospodárskej výroby
6.	č.6 Podporiť vstup do odvetvia pre mladých farmárov
7.	č.5 Podpora investičných aktivít malých podnikov s výrazne obmedzeným prístupom k zdrojom financovania

V poradí druhým strategickým cieľom je udržateľný manažment prírodných zdrojov a prispôsobovanie sa klimatickým zmenám. Na tento cieľ reaguje stratégia PRV výberom a prioritizáciou nasledovných identifikovaných potrieb, ktoré budú riešené hlavne v rámci priority 4 a 5:

Poradie dôležitosti (prioritizácia)	Identifikované potreby
Priorita 4	
2.	Potreba č.14: Zachovanie poľnohospodárstva v menej priaznivých oblastiach
Priorita 5	
1.	č.16 Zvýšiť energetickú efektívnosť a úspory energie v poľnohospodárstve a pri výrobe potravín
2.	č.17 Zvýšenie podielu využívania a spracovania odpadovej biomasy, rastlinných zvyškov, exkrementov živočíšnej výroby a iných OZE na produkciu energie
3.	č.15 Zastaviť negatívny trend vo využívaní závlah a zvýšiť efektívnosť využívania vody v poľnohospodárstve
4.	č.18 Pomerné zníženie tvorby emisií skleníkových plynov vo vzťahu k zvýšeniu poľnohospodárskej produkcie
5.	č.19 Lepšie využitie potenciálu krajiny na maximalizáciu sekvestrácie CO ₂ v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve

V poradí tretím strategickým cieľom je rozvoj vidieka a zlepšovanie životných podmienok a zamestnanosti vidieckeho obyvateľstva. Na tento cieľ reaguje stratégia PRV výberom a prioritizáciou nasledovných identifikovaných potrieb, ktoré budú riešené hlavne v rámci priority 6:

Poradie dôležitosti (prioritizácia)	Identifikované potreby
1.	č.21 Udržanie existujúcich a vytváranie nových pracovných miest na vidieku
2.	č.23 Zlepšenie kvality života na vidieku a podpora rozvoja miestnych komunít/partnerstiev vo vidieckych obciach s dôrazom na zachovanie miestneho kultúrneho a historického rázu územia
3.	č.22 Posilnenie ekonomickej stability / životaschopnosti malých podnikov na vidieku
4.	č.24 Rozvoj IKT vo vidieckych obciach

PHSKR BBSK

Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja (PHSKR BBSK) ako strategický programovací dokument na regionálnej úrovni bol schválený Zastupiteľstvom BBSK 23.8.2007 uznesením č. 221/2007. V súčasnosti pripravuje BBSK nový dokument, ktorý stanoví priority na nové programovacie obdobie EÚ 2014-2020. Z tohto dôvodu nie je zatiaľ možné v dokumente PRO Sklabiná definitívne vymedziť súlad medzi týmito dvoma dokumentmi.

Zatiaľ je predpoklad, že PHSKR BBSK bude podporovať 7 prioritných osí:

- Prioritná os 1 – Rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality života obyvateľov
- Prioritná os 2 – Ekonomický rozvoj, podpora investícií a inovácií
- Prioritná os 3 – Cestovný ruch
- Prioritná os 4 – Doprava
- Prioritná os 5 – Informačná spoločnosť
- Prioritná os 6 – Životné prostredie
- Prioritná os 7 – Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že priority rozvoja obce Sklabiná by mali byť v súlade s týmto nadradeným programovacím dokumentom. Vzhľadom na to, že aj tento dokument je otvorený a bude sa priebežne aktualizovať, odporúčame obci odovzdať PRO obce Sklabiná na odbor regionálneho rozvoja BBSK ako podklad pre PHSKR kraja.

Ako významný podklad pre tvorbu nového PHSKR bol vypracovaný v r.2006/2007 dokument „Budovanie kapacít regionálneho a sociálneho rozvoja pre diverzifikovanú regionálnu politiku Banskobystrického kraja“. Prostredníctvom tohto dokumentu sa pripravil podporný dokument potrebný pre úspešné zvládnutie spomenutého programovacieho obdobia. Jeho hlavným cieľom je podporiť vyvážený regionálny rozvoj prostredníctvom zvyšovania konkurencieschopnosti Banskobystrického samosprávneho kraja prostredníctvom čerpania podpory zo štrukturálnych fondov EÚ, konkrétne v rámci Národného strategického referenčného rámca a jeho operačných programov. Ďalším významným podporným dokumentom sú Strategické akčné plány rozvoja vidieka BBSK, ktoré sa zameriavajú na podporu vidieckych regiónov prostredníctvom opatrení Národného strategického plánu rozvoja vidieka.

1.1.3. Prírodné pomery

Poloha

Obec Sklabiná sa nachádza v južnej časti okresu Veľký Krtíš cca 8 km od okresného sídla. Zo severu susedí s obcou Obeckov a Plachtince, z juhu s obcou Kiarov a Kováčovce, z východu s obcou Nová Ves a zo západu s obcou Sklabiná. S okresným mestom je Sklabiná spojené cestou II. triedy č. 527, ktorá prechádza obchvatom obce, ďalej Želovcami, Záhorcami, Slovenskými Ďarmotami do Maďarska. Výmera katastrálneho územia je 988 ha a v r.2011 mala obec 844 obyvateľov.

Geomorfológia

Obec leží v Ipeľskej kotline v širokej doline Krtíša s prítokom Plachtinského potoka. Nadmorská výška v strede obce je 160 m n. m. a v chotári v rozmedzí 150–251 m n. m. Členitý pahorkatinný povrch chotára s plochými chrbtami tvoria mladotreťohorné uloženiny. Na strmších úbočiach má dubové a agátové lesy, inde je odlesnený. Na chrbtoch a terasách má hnedozemné, prípadne illimerizované, na dne kotliny nivné a lužné pôdy.

Pedológia

Poľnohospodársky produkčný potenciál je daný chemickými, biologickými a fyzikálnymi vlastnosťami poľnohospodárskej pôdy v danom území. Tieto vlastnosti sú zakódované v bonitovaných pôdno-ekologických jednotkách.

Poľnohospodárske využitie územia je veľmi vysoké (I. stupeň, nad 80%). K.ú. obec Sklabiná patrí z hľadiska prírodného stanovišťa do oblasti HMT 1-13 – hnedozemné teplé oblasti, z hľadiska produkčnej schopnosti pôd patria pôdy do II. Kategórie, čo je vysoká produkčná schopnosť pôd. Z pôdných typov sú zastúpené najmä

- illimerizované pôdy oglejené na tenkých sprašových hlinách na skeletnatých sedimentoch
- illimerizované pôdy na sprašových hlinách
- pararendziny na stredne ťažkých až ľahkých silikátových karbonátoch
- illimerizované pôdy oglejené na tenkých sprašových hlinách na skeletnatých sedimentoch
- illimerizované pôdy na sprašových hlinách

- pararendziny na stredne ťažkých až ľahkých silikátových karbonátoch

Klíma

Predmetná oblasť patrí z hľadiska všeobecnej klimatickej klasifikácie do teplého klimatického okrsku A₃. Tento klimatický okrsk charakterizuje teplá klíma, kedy evidujeme viac ako 50 letných dní do roka, mierna zima, mierne suchá klíma. Letné dni, s maximálnou teplotou vzduchu +25°C a viac, sa môžu v nadmorskej výške do 200 m vyskytnúť od konca marca do začiatku októbra a v júli ich je v priemere do 22 dní a za rok v priemere do 75 dní. Mrazové dni sa v nadmorskej výške do 200 m vyskytujú od prvej polovice septembra do konca mája, v januári je tam priemerný počet mrazových dní 26, v apríli a v októbri 5. Počet mrazových dní sa s nadmorskou výškou príliš nemení, v dolinách na severe je však vyšší. Počet ľadových dní (s celodennou teplotou vzduchu pod bodom mrazu) je v nadmorskej výške do 200 m v priemere v januári 13, v marci a v novembri 1 deň. Riešené územie má relatívny dostatok zrážok z hľadiska vlahovej zabezpečenia iba v chladnom polroku a mierny nedostatok m zrážok v teplom polroku.

Vodstvo

Územím preteká vodný tok Krtíš a Zajský potok, ktoré sú v správe SVP OZ Povodie Hrona. Vodnosť toku je najvyššia v mesiacoch február – apríl. Najväčší prietok je v mesiaci marec. Na Krtíšskom potoku neboli budované stabilizačné a regulačné objekty v rámci úprav toku rieky Ipeľ. Brehy sú spevnené porastom kríkov a stromov. V k.ú. obce sa nachádza malá vodná nádrž, ktorá sa využíva na chov rýb a na letný cestovný ruch.

Súčasná krajinná štruktúra

V riešenom území boli vymedzené v platnom ÚPN VÚC Banskobystrický kraj nasledovné krajinné priestory:

1. Krajinný priestor C – poľnohospodársky

tvorí územie, ktoré z hľadiska produkčnej schopnosti pôd má najlepšie predpoklady na intenzívnu poľnohospodársku výrobu. Jeho hlavná funkcia je produkčná

Charakteristika jednotlivých sektorov:

- Ochrana prírody a krajiny

Záujmy ochrany prírody a krajiny sa okrem lokálnych prvkov ÚSES viažu prevažne na biokoridory regionálneho a nadregionálneho významu, ktoré zabezpečujú nielen vodivosť biotickej zložky, ale zvyšujú celkovú ekologickú stabilitu antropicky silne atakovanej krajiny.

- Lesná výroba

V krajinnom priestore nemá zastúpenie, pokiaľ sa lesná pôda v území vyskytuje, má charakter lesných remízok s krajinoekologickou funkciou.

- Poľnohospodárska výroba

Má dominantné postavenie v krajinnom priestore, poľnohospodárska pôda v daných geoekologických podmienkach má vysoký produkčný potenciál, jej optimálnou kategóriou je orná pôda, lúčno-trávne porasty a špeciálne kultúry (vinice, sady prípadne plantáže bobuľovín) majú lokálny význam. Z hľadiska krajinej štruktúry a ekologickej stability územia je dôležité priestorové usporiadanie pôdnych celkov orných pôd.

- Rekreačia

Krajinný priestor nie je vhodný pre rekreačné aktivity okrem lokalít, ktoré sa viažu na geotermálne pramene, priestorom však môžu prechádzať turistické trasy nadregionálneho a regionálneho charakteru.

- Investičná výstavba

Má vzťah k poľnohospodárskej činnosti a budovaniu technickej infraštruktúry, vzhľadom na intenzívny výrobný charakter nedoporučuje sa výstavba spojená s agroturistikou.

2. Krajinný priestor D – zmiešaný

je vymedzený územím s polyfunkčným (poľnohospodársko-lesným, rekreačným) využívaním, prírodné ekosystémy majú lokálny charakter, poľnohospodárske aktivity sú výrazne limitované reliéfovými a klimatickými podmienkami (nízka produkčná schopnosť pôd, prevládajú trávno-lúčne porasty, orné pôdy majú len lokálny charakter), lesy majú rovnocenné územné zastúpenie s výrazným protieróznym, vodohospodárskym, mikroklimatickým a rekreačným účinkom. Hlavná funkcia tohto krajinného priestoru je ekologicko-produkčná

Charakteristika jednotlivých sektorov:

- Ochrana prírody a krajiny

Krajinný priestor má vysoké zastúpenie ekologicky významných segmentov, ktoré sú zaradené do ÚSES nadregionálneho, regionálneho aj lokálneho významu, platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny okrem častí chránených území príslušnej kategórie a území tvoriacich kostru ekologickej siete. V riešenom území nemá tento sektor zastúpenie.

- **Lesná výroba**

Má v krajinnom priestore vo vzťahu k rozsahu lesnej pôdy značný význam, lesohospodárska činnosť musí zohľadňovať ekologické a environmentálne aspekty, ktoré lesy v danom priestore plnia.

- **Poľnohospodárska výroba**

Má vo vzťahu k rozsahu poľnohospodárskej pôdy značný význam, vzhľadom na nízky produkčný potenciál pôd a vysokú krajinnno-ekologickú hodnotu celého krajinného priestoru doporučené je uplatňovanie alternatívneho (organického) poľnohospodárstva formou lúčno-pasienkarských hospodárstiev.

Sekundárna (súčasná) krajinná štruktúra predstavuje súbor prvkov a zložiek krajiny, ktoré v súčasnosti vyplňujú zemský povrch. Skladajú sa zo súborov človekom ovplyvnených prirodzených a človekom čiastočne alebo úplne pozmenených dynamických systémov a novovytvorených umelých prvkov a zložiek. Druhotná štruktúra krajiny ako viditeľná povrchová časť geosystémov je hlavným cieľom zmien krajinného prostredia a z fyziognomicko-ekologického pohľadu ju tvoria nasledovné hodnotené skupiny prvkov a zložiek:

Lesná vegetácia

Lesné porasty boli v minulosti silne ovplyvnené ľudskou činnosťou. Značná časť územia bola odlesnená a les bol premenený na pasienky a ornú pôdu. Druhovú štruktúru pôvodných lesných porastov bola nevhodným hospodárením a výberom drevín zmenená. Veľkú časť územia ovládli agátové monokultúry, ktoré sú považované za druhotné prirodzené zalesnenie odlesnených častí územia. V súčasnosti zaberajú lesy v riešenom území iba 46 ha, čo tvorí 4,7 % z celkovej rozlohy. Z toho vyplýva, že lesnatosť v riešenom území je iba nepatrná. Celé katastrálne územie spadá do LHC Nová Ves. Hlavný lesný závod sa nachádza v Krupine a lesná správa v Modrom Kameni. Podľa vegetačných lesných stupňov môžeme zaradiť dané katastrálne územie do 1.lesného vegetačného stupňa (dubový).

Nelesná drevinová vegetácia

Nelesná drevinová vegetácia je významná v území intenzívne poľnohospodársky využívanom, kde pôsobí ako významný prvok pre udržanie celoplošnej ekologickej stability krajiny. V riešenom území prvky nelesnej drevinovej vegetácie tvoria najmä brehové porasty, sprievodná zeleň komunikácií, remízky na svahoch a depresných plochách. Hlavný význam týchto plôch spočíva v zabezpečení druchovej a krajinnno-ekologickej diverzity, zamedzení vodnej a veternej erózie, regulácii odtokových pomerov, vytvorením refúgií pre mnohé rastliny a živočíchy. Z hľadiska tvorby ÚSES môžu tieto plochy plniť v závislosti od svojej veľkosti, veku a druhového zloženia funkciu interakčných prvkov až ekologicky významných segmentov krajiny. Na niektorých miestach sú evidované plochy poľnohospodárskeho pôdneho fondu, zarastajúce kvôli absencii hospodárenia náletovými drevinami a krovinami. Ojedinele sa vyskytujú solitérne vzrastlé dreviny.

Trvalé trávne porasty

Trvalé trávne porasty (TTP) sa v riešenom území nachádzajú na výmere 116 ha, čo predstavuje zhruba 14 % celkovej výmery poľnohospodárskeho pôdneho fondu a 12 % z celkovej výmery k.ú.

Orná pôda a trvalé kultúry

Orná pôda a trvalé kultúry spolu zaberajú plochu o výmere 720 ha, z toho orná pôda sa nachádza na ploche 696 ha, záhrady na ploche 19 ha a vinice 5 ha. Spolu to je 73 % z celkovej výmery katastrálneho územia a 86 % z výmery PPF.

Mozaikové štruktúry

Dobre vyvinuté mozaikové štruktúry trvalých trávnych porastov a nelesnej drevinovej vegetácie sa nachádzajú najmä pod úpäťm kopcov.

Vodné toky a plochy

Riešeným územím preteká vodný tok Krtíš potok a Zajský potok. Sprievodná vegetácia tohto vodného toku je významným ekostabilizačným prvkom v krajine.

Prvky bez vegetácie

Prirodzené plochy bez vegetácie sa v území nevyskytujú. Avšak ako sprievodný jav antropogénnej činnosti vznikli takéto plochy napr. v lokalitách skládok TKO, ako výseky pod vedeniami vysokého napätia, plochy v areáloch výrobných podnikov a pod. Prechodne sa takýmito plochami stávajú miesta súvisiace s investičnou výstavbou.

Sídlné a technické prvky (antropogénne prvky)

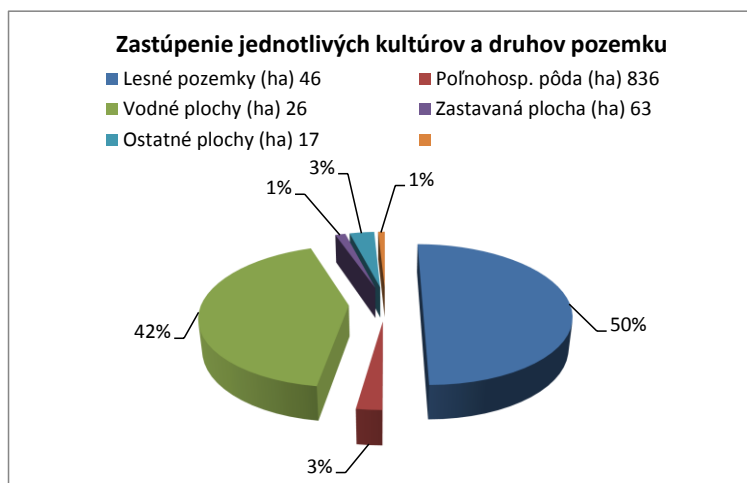
- energovody a produktovody
- dopravné objekty a línie
- poľnohospodárske objekty
- lesohospodárske a vodohospodárske objekty
- obytné a administratívne plochy
- sídelná vegetácia
- rekreačno-oddychové, športové a kultúrno-historické objekty

Zastúpenie jednotlivých kultúr a druhov pozemkov v obci:

Obec	Celková výmera (ha)	Lesné pozemky (ha)	Poľnohosp. pôda (ha)	Vodné plochy (ha)	Zastavaná plocha (ha)	Ostatné plochy (ha)
Sklabiná	988	46	836	26	63	17

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, RegDat 2012

Graf č. 1

Ochrana prírody a krajiny

Okres Veľký Krtíš má v porovnaní s ostatnými regiónmi SR malé množstvo vyhlásených chránených území. Vyhlásené chránené územia zahŕňajú podstatnú časť ekologicky najcennejších častí prírody týchto okresov. Rovnako to platí aj o územiach označovaných ako ekologicky významné segmenty krajiny. V rámci starostlivosti o chránené územia nie sú zatiaľ spracované programy starostlivosti resp. osobitné režimy ochrany. Taktiež v rámci starostlivosti o chránené druhy neboli vypracované osobitné režimy ochrany. Vzhľadom k týmto údajom je najvyššie dôležité rešpektovať aktuálne zákonné normy v oblasti ochrany prírody a krajiny, realizovať opatrenia navrhované v odborných dokumentoch (R-ÚSES apod.) a zároveň sa venovať oblasti prevencie, výchovy a vzdelávania.

Vyhlásené chránené územia

V riešenom území sa nenachádzajú žiadne vyhlásené chránené územia, ani územia navrhované na vyhlásenie.

Základnou súčasťou európskej politiky pri ochrane biodiverzity a ekosystémov je úplná realizácia sústavy NATURA 2000, ktorá má vytvoriť súvislú európsku sieť osobitne chránených území, ktorú budujú členské krajiny nezávisle na národných sústavách chránených území. Na území obce Sklabiná sa nevyskytuje územie siete NATURA 2000.

Územný systém ekologickej stability

Udržanie ekologickej stability na Zemi je základnou nevyhnutnou podmienkou princípu trvale udržateľného rozvoja. Účelom dokumentov ÚSES je stanoviť celoplošný systém obhospodarovania krajiny s cieľom zachovať, udržať, alebo vytvárať stabilitu krajinného systému. Konkrétne to znamená ochranu a vytvorenie podmienok pre existenciu a rozvoj genofondu (najmä ohrozeného), zachovanie biodiverzity, blokovanie rozvoja negatívnych procesov a podporovanie rozvoja prirodzených (samoregulačných) procesov.

Pre okolie vodnej nádrže Sklabiná bol vypracovaný Miestny územný systém ekologickej stability v r. 1993. Vodné toky a pobrežná vegetácia patria k základným regionálnym biokoridorom v území. Práve vodný tok Krtíšsky potok je jedným z regionálnych biokoridorov, ktoré prechádzajú územím okresu V. Krtíš v severo-južnom smere. Tieto biokoridory sú významné najmä pre vodné a mokradné vtáky.

Základná sieť biokoridorov sa dopĺňa interakčnými prvkami a ekologicky významnými segmentmi krajiny, ktoré sú však v riešenom území charakteristicky deficitné. Predstavujú ich najmä líniové prvky nelesnej drevinnej vegetácie (aleje pri cestách, vetrolamy a kriačiny uprostred polí, lúk a pasienkov). Súčasťou týchto ekologicky významných segmentov sú aj genofondovo významné lokality flóry a fauny, z ktorých sa v riešenom území nachádzajú:

- staré sady a záhrady na východnom okraji obce v západných svahoch vytvárajú vhodné podmienky pre hniezdenie vtákov.
- staré a extenzívne obhospodarované vinice na východnom okraji obce dopĺňajú skladbu vhodných sekundárnych biotopov s extenzívnou ľudskou činnosťou. Roztrúsene tu v terasách.
- Sklabinský rybník. Vodná nádrž, vznikla v roku 1981. Okolité biotopy tvoria hlavne polia (80%), v alúviu Zajského potoka (prítok) lesy (10%) a po okrajoch užšie lúky (10%), zabraňujúce priame splavovanie hnojív a pesticídov do vody. Alúvium spestruje porast vrby, jelše a topoľov, plytčiny sú už dostatočne porastené pálkou (*Typha* sp.) a trstinou (*Phragmites australis*). V okolitých remízkach je dostatok krov (*Rosa* sp., *Prunus spinosa*, *Crataegus* sp., a i.). Nádrž je významným miestom z hľadiska ťahu aj hniezdenia vtákov. Spolu sa tu zistilo doteraz 106 druhov, z toho 37 viazaných na vodné a mokradné biotopy.

V katastrálnom území obce nie sú evidované objekty, na ktoré by sa vzťahovala ochrana ložísk nerastných surovín, nie sú určené prieskumné územia pre vyhradené nerasty, nie sú evidované staré banské diela a zosuvy.

1.1.4. Životné prostredie

Ochrana životného prostredia spočíva v ochrane jednotlivých jeho zložiek, v minimalizácii negatívnych vplyvov na životné prostredie a v rešpektovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja. Povinnosť chrániť všetky zložky životného prostredia je zakotvená v rade zákonných opatrení, z nich najvýznamnejšie sú :

- Zákon NR SR č.127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 478/2002 Z.z. o ochrane ovzdušia v znení nesk. predpisov,

- Zákon č. 401/1998 Z.z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch v znení nesk. predpisov,
- Katalóg odpadov v znení nesk. predpisov.

V oblasti životného prostredia patria k samostatne sledovaným tieto zložky:

- Ovzdušie, pôda, voda, odpady, hluk a vibrácie, žiarenie
- Ich stav významnou mierou vplýva aj na stav zdravotného stavu obyvateľstva. V riešenom území patrí k najviac zaťaženým zložkám voda a pôda, a to z dôvodu absencie likvidácie odpadových vôd a ako dôsledok vplyvu intenzívneho poľnohospodárstva. Samostatnou zložkou sú odpady.

Znečistenie ovzdušia je taký stav, kedy najvyššie prípustné koncentrácie škodlivých látok v ovzduší sú prekročené. Na stave znečistenia ovzdušia sa podieľajú vplyvy globálne (diaľkový prenos znečisťujúcich látok) i lokálne (emisie z miestnych zdrojov znečistenia ovzdušia).

Medzi hlavné miestne zdroje znečistenia ovzdušia patria v riešenom území:

- lokálne vykurovanie,
- automobilová doprava,
- sekundárna prašnosť spôsobená poľnohospodárskou a stavebnou činnosťou a nedostatočným čistením komunikácií,
- diaľkový prenos

Pôda ako zložka životného prostredia je zároveň základným výrobným prostriedkom odvetvia poľnohospodárstva. Pôdny fond je chránený zákonom c. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Základnými zdrojmi znečistenia pôd v riešenom území sú:

- poľnohospodárstvo,
- veľkoplošné hospodárenie so sprievodnými javmi (ťažká mechanizácia, chemizácia, nafta, poľné hnojiská, meliorácie) spôsobuje zmeny štruktúry pôdy a jej biologickú degradáciu,
- vytváraním veľkých osevných plôch došlo k odstráneniu rozptýlenej krajinnej vegetácie, čím sa zvyšuje riziko vodnej aj veternej erózie,
- osídlenie so svojimi sprievodnými javmi,
- odpady,
- stavebná činnosť,
- odpadové vody,
- doprava,
- rekreácia,
- lesné hospodárstvo .

Kľúčovým predpisom v **odpadovom hospodárstve** je Zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch v znení nesk. predpisov. Zákon definuje náležitosti programov odpadového hospodárstva (POH), pôsobnosť orgánov štátnej správy, povinnosti právnických a fyzických osôb, náležitosti nakladania s odpadom, recyklačný fond a i. Jeho vykonávacía vyhláška (283/2001 Z.z.) upravuje niektoré podrobnosti napr. pre obsah POH a pre nakladanie s odpadmi a požiadavky na zariadenia na nakladanie s odpadmi. Od 1.januára 2006 nadobudlo účinnosť ustanovenie zákona o odpadoch, ktoré zakazuje zneškodňovať biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad, parkov, cintorínov. Každý pôvodca je povinný triediť bioodpad zo záhrad oddelene od ostatných druhov odpadu a zabezpečiť je ho kompostovanie vo vlastných priestoroch. Znižovanie odpadu jeho separáciou a následným zhodnocovaním je prioritou aj pre obec Sklabiná. V obci Sklabiná sa nachádza skládka TKO, ktorá je pripravená na rekultiváciu.

Hluk a vibrácie zhoršujú kvalitu životného prostredia a negatívne pôsobia nielen na zdravie ľudí, ale aj na flóru a faunu. Nebezpečnosť ich pôsobenia spočíva v tom, že v porovnaní s inými negatívnymi faktormi (napr. chemikálie) nezanechávajú žiadne merateľné rezíduá. Stresové pôsobenie hluku sa prejavuje najmä ako sprievodný jav automobilovej dopravy v intraviláne sídla. Riešením je navrhovaný obchvat štátnej cesty mimo obce. Zodpovedajúca hladina hluku na ceste

II/527 v súčasnosti predstavuje hodnotu 65,4 dB(A). Izofóna hluku 60 db(A) je vo vzdialenosti 28 m od osi komunikácie pre zastavané územie.

Žiarenie sa na celkovej radiačnej záťaži obyvateľstva sa podieľa kozmické žiarenie a prirodzená rádioaktivita hornín, hydrosféry a atmosféry. K tomuto pristupujú umelé zdroje (používanie umelých rádioizotopov v medicíne, produkty jadrového odpadu, havárie jadrových elektrární apod.). Najnebezpečnejším z prírodných zdrojov žiarenia je radón, presnejšie jeho dcérske produkty, ktoré sa zachytávajú na prachových časticiach vo vzduchu a následne sú vdychované do pľúc, kde sa usadzujú a ožarujú pľúcne tkanivá. V súčasnosti sa venuje pozornosť monitoringu radónového ohrozenia v pôdach, stavebných materiáloch, vodách aj budovách. Požiadavky na obmedzenie radónového ožiarovania sú zakotvené aj v právnych normách. Riešené územie má nízku alebo strednú úroveň radónového rizika.

1.2. História, osídlenie, urbanistický vývoj

1.2.1. Historický vývoj obce

Obec vznikla v 12. – 13. storočí. Prvá písomná zmienka (historický dokument) o obci Sclabonia je z r. 1323, ale je nepochybne staršia. V rokoch 1332 – 1337 bol postavený rímsko-katolícky kostol sv. Mikuláša biskupa. Prvá fara bola v obci postavená v roku 1396 a pri nej bol postavený prvý kostol jednoduchého normanského štýlu. Prvý majiteľ, veľkostatkár v roku 1335 bol Záh Felicián. Sklabiná bola poddanská obec rodiny Balassa. V roku 1548 bola obec majetkom Jána Balassa, v roku 1598 Zigmunda Balassa. V roku 1563 bola obec majetkom Máhmuda Bea Abdulaha a mala 14 domov, v roku 1587 patrila Isa-bin Ibrahimovi, ktorý bol zemským pánom. V roku 1660 patrila obec Divínskemu hradnému panstvu, v roku 1740 grófovi Kohárymu a Balassovi, v roku 1770 boli zemepánmi František Zichy a Pavel Balassa v roku 1826. V roku 1715 mala obec 7 maďarských a 4 slovenské rodiny. V roku 1720 žilo v obci 5 maďarských a 9 slovenských rodín. Po okupovaní Turkami 1554 – 1593, kedy obec patrila do Sandžaku – Nógrad Maďarsko, bola za vojen začiatkom 17. storočia zničená a opustená do roku 1685. Po opätovnom zaľudnení bola rozdelená medzi Divínske a Modrokamenské panstvo. V obci bola tehelňa. Obec neskôr patrila do roku 1922 do Novohradskej župy. K obci patrí osada Peserany. V 19. stor. boli v Sklabinej dva mlyny. V druhej pol. 19. stor. v chotári obce sa ťažilo uhlie, piesok, bola tu tehelňa. V roku 1828 mala 780 obyvateľov. V roku 1873 vymrela 1/3 obyvateľstva kvôli moru. Obyvatelia sa živili poľnohospodárstvom, ovocinárstvom a vinohradníctvom, po r. 1945 pracovali v uhoľných baniach a i.. V roku 1918 bolo v obci založené prvé potravinové družstvo. Obec Sklabiná patrila v rokoch 1850 – 1918 pod správny okres Balassagyarmat (Maďarsko), 1912 – 1918 pod okres Modrý Kameň. V rokoch 1919 – 1944 pod správny okres Modrý Kameň, kam patrila až do roku 1960. Od roku 1960 do roku 1968 patrila obec pod Lučenec a od roku 1968 patrí obec pod správny okres Veľký Krtíš.

Historický vývoj názvu obce

Sklabiná

1323 Sclabonia, 1330 Sclabanya, Sclabonya, 1351 Sclabonya, 1384 Sklabinia, 1773 Slabyna, Szlabonya, 1808 Sklabina, maď. Kúrtabony, 1910 Mikszáthfalva, 1920 Sklabiná

Symbyly obce

<p>Sklabiná</p> 	<p>Erb obce – zo spodného zeleného okraja modrého štítu vyrastajúci žltý štihly obilný snop, sprevádzaný z jednej strany hrotom nahor postaveným lemešom, z druhej strany hrotom nadol postaveným nožom.</p> <p>Symbyly obce Sklabiná sú zaevidované v Heraldickom registri Slovenskej republiky.</p>
--	---

1.2.2. Kultúrne dedičstvo

Kultúrno-historické pamiatky

V zmysle medzinárodných dohôd je kultúrne dedičstvo definované nasledovne: „Kultúrne dedičstvo tvoria historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami bez ohľadu na dobu a miesto ich vzniku. Predstavuje hmotné i nehmotné veci a predmety, jednotlivé objekty, ucelené súbory a komplexy“.

Historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami je potrebné ochraňovať. V území sa nachádzajú historické urbanisticko–architektonické štruktúry s pamiatkami architektúry niekoľkých storočí, ľudového staviteľstva s regionálnymi osobitosťami prvkov a štruktúr.

Mnoho historicky významných objektov bolo pre svoju dôležitosť zapísaných do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu (ÚZPF), ktoré je potrebné chrániť podľa zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu.

OBEC	č.ÚZ PF	Názov pamiatky		Parcela	Zaužívaný názov pamiatky	Vznik	Sloh	dát.vyhl.
Sklabiná	2238	SÍDLISKO VÝŠINNÉ	-		Kishegy	Pravek	bronz	15/06/68
	480	KOSTOL	r.k.sv.Mikuláša	116	-	14.st.	barok	09/11/63
	525	DOM PAMÄTNÝ	Mikszáth K.	235/3	Rod.dom spisovateľa	19.st.	klasicizmus	09/11/63
	525	TABUĽA PAMÄTNÁ	Mikszáth K.	235/3	1847-1910,spisovateľ	-	-	09/11/63

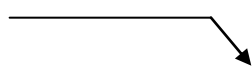
Zdroj: ÚZPF

Obce môžu v zmysle zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu, § 14, ods. 4 rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce. Do evidencie pamätihodností obce možno zaradiť okrem hnutelných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. Rozhodnutia vo veci pamätihodností obcí sú prerokované v obecných zastupiteľstvách a schválené uzneseniami.

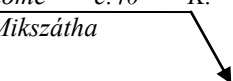
Významné osobnosti v obci

<p>Mikszáth Kálmán (16.1. 1847 Sklabiná– 28.5. 1910 Budapešť)</p>	<p>Maďarský spisovateľ a novinár sa narodil v obci Sklabiná. Ľudovú školu navštevoval v Balážskych Ďarmotách a študoval na gymnáziu v Rimavskej Sobote, v Banskej Štiavnici a právo v Györi. V rokoch 1871 – 72 pôsobil ako slúžny, 1872 – 73 župný hodnostár M. Maukša v Balážskych Ďarmotách, 1873 – 78 spisovateľ a novinár v Budapešti, 1878 – 80 v Szegede a od 1880 v Budapešti.</p> <p>Jeden z najvýznamnejších predstaviteľov kritického realizmu v maďarskej próze. V jeho tvorbe sa odráža vývin maďarskej prózy od romantizmu k realizmu, vychádzajúc z jókaiovských tradícií a pripravujúc pôdu pre realizmus.</p>
<p>Nagy Zs. Lajos (28.9. 1935 Sklabiná – 11.6. 2005 Sklabiná)</p>	<p>Učiteľ, novinár a spisovateľ.</p>

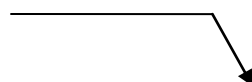
Rímsko-katolícky kostol v súčasnosti

Pamätná tabuľa na dome č.40 K. Mikszátha

Fotografie z expozície múzea K. Mikszátha

Zdroj: archív autora

1.2.3. Architektúra

Ľudová architektúra v obci

Základ dnešného usporiadanie obce bol navrhnutý okolo roku 1865, z tohto obdobia pochádzajú najstaršie ľudové domy. Zaujímavá je štatistika počtu postavených rodinných domov podľa jednotlivých rokov:

Roky	do r. 1899	do r. 1919	do r. 1945	do r. 1970	do r. 1980	do r. 1990	do r. 2001	do r. 2005	do r. 2006 a neskôr
Počet domov	10	9	22	87	35	27	15	0	3

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica

Spolu bolo do roku 2001 novopostavených rodinných domov 205 a bytových domov 38. Obec Sklabiná je usporiadaná v tvare štvorca, domy boli v minulosti jednoduché, husto stavané, ako stavebný materiál sa najčastejšie používala hlina a tehly. Do základov nového domu sa sialo žito, aby sa gazdovstvo rozširovalo. Stavali sa aj hospodárske a bočné staviská. V domoch sa kúrilo drevom a svietilo sa petrolejom.

Staršia zástavba bola poväčšine dvojsovými fasádami obrátená smerom na ulicu. Staršie domy boli obrátené podstením do dvora a postavené z nepálených tehál. Staršie domy s novšou úpravou predstavujú objekty, ktorých dvorové podstenie aj pred priečelím je podopierané drevenými trámami, priečelie je zakončené trojuholníkovým doskovým štítom v polovici prechádzajúce v strechu na štíte s vyrezaným letopočtom, symbolom kríža, po stranách mesiaca a hviezdy, štít riešený na spôsob intarzie môže mať viacero vyrezaných monogramov.

K domom sa primkýnali hospodárske staviská. V dvoroch domov sa zachovali samostatné stavby letných kuchýň, priečne situované pôvodné latkové šopy, neskôr obmurované, maštale a sýpky postavené z nepálených tehál.

Ľudové domy v obci

Zdroj: archív autora

Urbanistická štruktúra sídla, postupnosť vývoja obce

Obec je charakterizovaná ako hromadná cestná dedina. Prvýkrát sa obec sa spomína v listine z roku 1332, pochádza však prinajmenej z 13. storočia. V 2. polovici 16. storočia bola poplatná Turkom. Poddanská obec patrila rodine Balassa, neskoršie aj iným rodinám. Jej obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom. V roku 1562 mala obec 14 a v roku 1579 mala 19 danepovinných domov, v roku 1715 mala 11 a v roku 1720 mala 14 poddanských rodín. V súčasnosti prevláda rekonštrukcia pôvodných domov ako aj novostavby rodinných domov.

Súčasná architektúra

Súčasný stav v oblasti výstavby nových domov je väčšinou neuspokojivý, najmä v ich kvalitatívnom hodnotení. Architektúra pôvodných ľudových objektov je znehodnotená novotvarmi, ktoré nemajú oporu v žiadnej koncepcii, a to aj z dôvodu absencie územných plánov obcí, územných plánov zón, prípadne zastavovacích štúdií. Individuálny vkus, v mnohých prípadoch však nevkus stavebníkov, ktorí nie sú pri svojich zámeroch regulovaní odborníkom má za následok také zásahy do urbanistického a architektonického výzoru obce, ktoré výrazne znižujú kvalitu vzhľadu obce. Čo sa týka aj verejných objektov a plôch verejnej zelene, tieto plochy sú udržiavané, pravidelne kosené. Opakom je snaha o priblíženie sa mestu a výsadba nepôvodných, cudzokrajných drevín, ktoré nie sú vhodné do dedinského prostredia, ako sú napr. strieborné smrek, tuje a pod. Samozrejme, sú aj pozitívne príklady, ktoré je vhodné vyzdvihnúť a prezentovať navonok.

Prierezový prehľad stavom obytného priestoru v obci ponúkajú fotografie, ktoré dokumentujú pozitívne aj negatívne príklady riešení.

Súčasná architektúra v obci

Zdroj: archív autora

1.2.4. Bývanie

Úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík životnej úrovne obyvateľstva. Jej vývoj úzko súvisí s rastom počtu obyvateľstva, jeho štruktúrou a rozmiestnením. Ovplyvňuje úroveň reprodukcie pracovných síl, pôsobí na celkový životný štýl obyvateľstva.

Základné údaje o domovom a bytovom fonde za rok 2011

Obec	Domy spolu	Trvale obývané domy		Neobývané domy	S nezávislou obývanosťou	Byty spolu	Trvale obývané byty		Neobývané
		spolu	z toho RD				Spolu	z toho byty vo vlastných RD	
Sklabiná	266	217	207	48	1	298	246	193	50

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Súčasný bytový fond obce je na 81% využitý pre obytnú funkciu. Z hľadiska obývanosti bytov je bytový fond vyhovujúci. Podstatnú časť bytového fondu tvoria byty v objektoch z trvanlivých stavebných materiálov. Rozmach novostavieb v obci bol zaznamenaný do roku 1970. Od roku 1980 po súčasnosť bol domový fond viac rekonštruovaný a menej objektov bolo postavených ako novostavieb.

Bývanie a jeho úroveň patria k dôležitým aspektom celkových životných podmienok obyvateľstva. Byt neplní iba materiálnu funkciu prirodzených potrieb rodiny ako základnej jednotky spoločnosti, ale zároveň je výraznou zložkou kultúrneho štandardu obyvateľstva a v nemalej miere aktívne pôsobí na regeneráciu ľudí.

Na celkovú úroveň bývania pôsobí predovšetkým počet obyvateľov bývajúcich v bytoch a domácnostiach, čo je však popri celkovom počte bytov a ich vybavení podmienené demografickou skladbou obyvateľstva a domácností.

Z celkových 260 domov je 49 neobývaných. Časť je rezervou pre rozvoj obytnej frekvencie. Pri zohľadnení demografického vývoja, vekovej štruktúry obyvateľstva a záujmu o pôvodné objekty pre bytové využitie, predpokladáme celkový úbytok bytového fondu asanáciou chátrajúcich objektov, ktoré už nie je možné rekonštruovať na bývanie ani na iné účely.

1.3. Technická infraštruktúra

1.3.1. Doprava

Dopravné väzby riešeného územia

Obec Sklabiná sa rozprestiera na území okresu Veľký Krtíš. Urbanizačnou osou veľkokrtíšskeho okresu je os Zvolen – Veľký Krtíš – hranica Maďarskej republiky, na rozhraní Krupinskej planiny a Ipeľskej kotliny. Základ dopravného skeletu predstavuje súčasná trasa cesty I/75 a II/527 - cesta I/75, Levice – Veľký Krtíš – Lučenec, smer západ – východ a cesta II/527 v smere Zvolen – Veľký Krtíš – Slovenské Ďarmoty (hranica s MR) – Šahy.

V hodnotenom území sa nenachádza železničná trať – železničná doprava.

Verejná hromadná doprava

Hromadnú autobusovú dopravu pre obec zabezpečuje SAD autobusovými spojmi s priamym spojením obce so sídelnými útvarmi Veľký Krtíš, Lučenec, Šahy a Bratislava. Počet spojov

v pracovných dňoch je postačujúci. Z časového hľadiska absentujú spoje od 10,00 hod do 12,30 hod a po 18,30 hod. v pracovných dňoch a v dňoch pracovného pokoja počas celého dňa.

V obci sa nachádzajú dve obojsmerné autobusové zastávky s vyhovujúcou pešou dostupnosťou pre obyvateľov a jedna obojsmerná zastávka pri obci na hlavnej ceste II/527. Vzhľadovo nie sú autobusové zastávky vyhovujúce. Autobusová doprava je výlučnou hromadnou dopravou zabezpečenia spojenia obce s mestami s vyššou vybavenosťou. Zlepšenie autobusovej dopravy v obci predpokladá najmä nasadenie väčšieho počtu menších autobusov a koordináciu spojov tak, aby sa dosiahol priemerný štandard dostupnosti obce počas víkendových dní a v pracovných dňoch po 18,30 hod.

Statická doprava

V obci sú vybudované parkovacie plochy (asfaltové, panelové) pri objektoch občianskej vybavenosti – obecný úrad, škola, obchody, kultúrny dom, cintorín, pošta. Väčšina má nekvalitný povrch a nezapadajú harmonicky do týchto priestorov. Vzhľadom na charakter bytovej zástavby formou IBV je parkovanie a garážovanie riešené priamo na pozemkoch. Na krátkodobé parkovanie sa používajú obslužné komunikácie.

Pešia doprava

Pešia doprava je vzhľadom na intenzitu dopravy bezpečná. Okolo obce je vybudovaný obchvat cesta II/527. Obec leží na vedľajšej ceste - miestnej komunikácii, ktorá je súbežná s cestou II/527. Popri miestnej komunikácii v obci je po celej dĺžke vybudovaný peší chodník z jednej strany.

Letecká doprava

V obci sa nachádza letisko spoločnosti AERO SLOVAKIA a.s.. V súčasnosti je spoločnosť najväčším prevádzkovateľom v oblasti všeobecného letectva na Slovensku. Hlavnou náplňou práce spoločnosti sú predovšetkým letecké práce v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, hliadkové a monitorovacie lety, hasenie lesných požiarov, letecké snímkovanie, reklamná a propagačná činnosť, vyhliadkové a výcvikové lety, vlečenie vetroňov, prenájom lietadiel a nehnuteľností. V obci je využívané letisko predovšetkým na letecké práce v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve.

1.3.2. Vodné hospodárstvo

Zásobovanie pitnou vodou

Obec má vybudovaný verejný vodovod. V obci je naň napojených cca 74 % obyvateľov. Celková trasa vodovodu v obci je 4 207 metrov k 31.12.2006. Na vodovod je napojených 195 domácností z celkového počtu domácností 285 a 6 združených vodovodných prípojok. Ostatní obyvatelia sú pitnou vodou zásobovaní z vlastných studní. Verejný vodovod v obci je v správe Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti a.s., Banská Bystrica.

Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

Obec má čiastočne vybudovanú verejnú kanalizáciu v dĺžke 4600 m. V súčasnosti je na kanalizáciu napojených 30 % domácností. Kanalizácia je napojená na ČOV Veľký Krtíš. Odpadové vody, ktoré nie sú vyústené do kanalizácie sú zachytávané v žumpách a septikoch alebo priamo vyústené do miestnych járkov.

1.3.3. Energetika

Širšie vzťahy

Odber elektrickej energie je v Banskobystrickom kraji zabezpečený dodávkou elektrickej energie po nadradenom prenosovom systéme ZVN 400 kV a VVN 220 kV a distribučnom rozvodnom systéme 110/22 kV, prostredníctvom energetických uzlov 400/220/110 kV rozvodní a transformátorovni. Prenosová sústava 400 kV rozvedená v južnej časti riešeného územia, s napojením na celoeurópsku 400 kV sústavu, prechádza v smere Levice – Rimavská Sobota – Moldava nad Bodvou. V energetickom uzle 400 kV rozvodne EMO je prepojená so severnou vetvou v smere EMO – Horná Ždaňa – Liptovská Mara. Banskobystrický kraj je na túto nadradenú prenosovú sústavu pripojený prostredníctvom dvoch 400 kV rozvodní a transformovni nachádzajúcich sa v riešenom území a to Rz Horná Ždaňa a Rz Rimavská Sobota.

Zásobovanie obce elektrickou energiou

Riešeným územím prechádza hlavné zásobovacie distribučné vedenie a to vzdušná linka VN 22 kV č. 338. Táto linka vychádza zo 110 / 22 kV transformátorovne vo Veľkom Krtíši a pokračuje v smere Ipeľské Predmostie - Šahy. Z tohto vedenia sú prevedené vzdušné VN odbočky do riešeného územia a samotného sídelného útvaru Sklabiná.

Stanice VVN

Okres	ID	Názov a miesto	KV	Celkový výkon MW	Zaťaženie MW
Veľký Krtíš	27	Veľký Krtíš	110	80	30
Veľký Krtíš	28	Veľké Zlievce	110	75	60

Zdroj: SEZ Žilina

Vzdušné vedenia VVN

Okres	ID	Názov	kV	Názov vedenia
Veľký Krtíš Lučenec	1	Levice – Rimavská Sobota	400	426

Rimavská Sobota				
Veľký Krtíš Levice	75	Veľký Krtíš – Levice	110	8419

Zdroj: SEZ Žilina

Ochranné pásma

- ochranné pásma 400 kV vedenia: 25 m na každú stranu od krajného vodiča
- ochranné pásma 110 kV vedenia: 15 m na každú stranu od krajného vodiča
- ochranné pásma 22 kV vedenia: 10 m na každú stranu od krajného vodiča
- ochranné pásma trafostanice 22/0,4 kV od konštrukcie

Plynofikácia, zásobovanie teplom

Južnými okresmi Banskobystrického kraja (Lučenec, Revúca, Rimavská Sobota a Veľký Krtíš) vedie sústava štyroch línií tranzitného plynovodu pre medzinárodnú dopravu zemného plynu. V blízkosti obce Veľké Zlievce je kompresorová stanica uvedenej sústavy KS 03.

Medzištátny plynovod „Bratstvo“ s veľmi vysokým tlakom je vedený po samostatnej trase a prechádza okresmi Krupina, Lučenec, Revúca, Veľký Krtíš a Rimavská Sobota. Z hľadiska dopravy a dodávky plynu má základný význam Medzinárodný plynovod BRATSTVO VVTL DN 700 s veľmi vysokým tlakom. Vlastný odber plynu sa realizuje zo súbežného plynovodu DN 100 prostredníctvom odbočiek a prípojok pre jednotlivé sídelné útvary.

Obec je napojená na prepojovací plynovod Sklabiná - Vinica o svetlosti DN 150 s menovitým tlakom 6.3 MPa prostredníctvom skriňovej regulačnej stanice VVTL/STL 3000 m³/hod. Plynofikácia je prevádzaná STL uličnou sieťou PE rúrami zodpovedajúceho prierezu pre predpísaný tlak.

V obci nie je vybudovaný systém centrálného zásobovania teplom s centrálnym zdrojom tepla. Jednotlivé objekty sú zásobované teplom pre vykurovanie a prípravu TÚV z kotolní na zemný plyn alebo pevné palivo, čiastočne na báze elektrickej energie. Ako palivo sa najčastejšie používa ZPN (18%), pevné palivo 78,8%, čiastočne el. energia 3,2 %. Výhľadovo sa predpokladá zachovanie terajšieho spôsobu výroby tepla, resp. zavedenie obnoviteľných zdrojov energií využitím miestnych zdrojov.

System vykurovania v obci podľa typu kúrenia a zdrojov energie poživanej na vykurovanie

UK diaľkové	UK lokálne	iný	bez kúrenia	plyn	elektrina	kvapalné palivo	pevné palivo	iný	žiadny
4	119	104	3	105	20	0	107	0	3

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Slovensko je považované za krajinu, ktorá má ideálne prírodné podmienky na rozvíjanie využívania energie z biomasy. Takmer polovica územia Slovenska je zalesnená. Vo všeobecnosti však Slovensko podstatne zaostáva vo využívaní biomasy v porovnaní s tým, čo je v súčasnosti dostupné a technicky uskutočniteľné. Súčasnú využitie biomasy pokrýva približne 4,2 %. Obec Sklabiná má ideálny potenciál na využitie obnoviteľných zdrojov energií na vykurovanie či už domácností, bytov alebo občianskej vybavenosti.

1.3.4. Telekomunikácie

Obce vo verejnej telefónnej sieti patrí do sekundárneho centra Banská Bystrica a primárnej oblasti – regionálnej oblasti Lučenec, pod ktorý spadá uzlový telefónny obvod Veľký Krtíš. Telefonizácia je zabezpečená z UTO Lučenec. Telekomunikačný rozvod miestnej telefónnej siete (MTS) je

zabezpečovaný vzdušnými kábovými vedeniami, ktoré sú v uspokojivom technickom stave. V obci sa nachádza jeden verejný telefón.

Iné druhy telefónnej siete

V rámci pokrytia územia Slovenska signálom Verejnej rádiatelefonickej siete sú vybudované základňové stanice pre šírenie signálu VRS systémom GSM 900 MHz a GSM 1800 MHz. V súčasnosti pôsobia na Slovenskom trhu traja mobilní operátori – Orange Slovensko, a.s. Bratislava, spoločnosť T-mobile a Telefonica O₂. Tieto spoločnosti majú na území Slovenska rozmiestnené svoje základňové, prenosové a centrálné stanice podľa vlastných navrhnutých koncepcií rozvoja. Pokrytie obce je na požadovanej úrovni.

1.4. Sociálna infraštruktúra

Kultúra, osвета

Obec	Kultúrny dom	Kino	Folklórny súbor	Knižnica	Múzeum
Sklabiná	áno	-	-	áno	áno

Zdroj: vlastný prieskum

Občianska vybavenosť

Obec	Elektrická energia	Plyn	Kanalizácia	Vodovod	Materská škola	Základná škola	Obchod
Sklabiná	áno	áno	áno	áno	áno	áno	áno

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, MOŠ 2012

Rekreácia a športové aktivity

Obec	hotel	ubytovňa autocamping.	Motel	penzión	Ubytovanie na súkromí	reštaurácia	Lyžiarsky vleč	pohostinstvo	telocvičňa
Sklabiná	-	-	-	-	-	-	-	2x	-
	futbalové ihrisko	tenisové kurty	basketbalové ihrisko	plavecký bazén	kizisko	lyžiarska tur. Trasa	zjazdovka	cyklotur. Tra.značená	
	1x	-	-	-	-	-	-	-	

Zdroj: vlastný prieskum

Obec	Kúpalisko	Sauna	Relaxačné centrum	Cestovná kancelária	Požičovňa šport. potrieb
Sklabiná	-	-	-	-	-

Zdroj: vlastný prieskum

Obec	Chatová oblasť	Chalupy	Záhradkárska osada	Táborisko	Gulášovisko	Vodná plocha
Sklabiná	áno	-	-	-	-	áno

Zdroj: vlastný prieskum

Obec	Poľovný revír	Rybársky revír	Chránené územia	NATURA 2000- územia európskeho výz.	Chránené stromy	Mokrade	Minerálny prameň	Studničky
Sklabiná	1x	1x	-	-	-	-	2x	-

Zdroj: vlastný prieskum

1.5. Hospodárska základňa

1.5.1. Priemyselná výroba

Okres Veľký Krtíš patrí v rámci Banskobystrického kraja, ale aj v rámci Slovenskej republiky medzi okresy s nízkou mierou industrializácie. Priemyselná výroba je v zásade lokalizovaná len do sídla okresu, mesta Veľký Krtíš, kde ju reprezentujú podniky strojárskoho, potravinárskeho a textilného priemyslu. V poslednom období sa etablovalo aj niekoľko zahraničných spoločností na území mesta Veľký Krtíš. Okrem toho tu pôsobia menšie výrobné prevádzky na báze živnostenského podnikania a remeselných činností, prípadne miestne filiálne prevádzky ďalších podnikov sídlacích mimo okresu, nepresahujúce lokálny, nanajvýš regionálny význam.

Popri veľkom priemysle sa už v súčasnosti vytvára skupina malých a stredných podnikov a drobných živnostníkov, orientovaných predovšetkým na uspokojovanie potrieb vlastného regiónu a na rozširovanie a sprostovanie ponuky najmä spotrebného a potravinárskeho tovaru na vnútornom trhu. Pre tieto aktivity treba vytvárať výhodné legislatívne, administratívne a ekonomické podmienky, pretože okrem prínosu vyplývajúceho z vlastnej výrobnéj produkcie sú aj dôležitým zdrojom pracovných príležitostí.

Hospodárska činnosť v obci

NÁZOV FIRMY (ŽL)	SÍDLO FIRMY, MIESTO PODNIKANIA	PREDMET ČINNOSTI
Ing. Miroslav Podsedlý – P.S. Team	Sklabiná 293	Vnútoraná nákladná doprava, špedičná činnosť
Jozef Kalmár JOK-STAV	Sklabiná 263	Vykonávanie jednoduchých stavieb, Obchodná činnosť v rozsahu voľných živností mimo potravín
Zuzana Pappová – Salón ZUZANA	Sklabiná 267	Kozmetické služby, Maloobchodná činnosť v rozsahu voľných živností
Ladislav Krnáč FIRMA KRNÁČ	Sklabiná, Peserany 308	Výroba obuvi a komponentov obuvi
Anna Dudášová	Sklabiná 121	Textilná výroba

Katarína Vargová	Sklabiná 197	Strihanie a trimovanie psov
Jozef Pástor – PASCALPLAST COMPOSITE	Sklabiná 293	Výroba a predaj autodoplnkov a sklolaminátových výrobkov
Pavel Nad'	Sklabiná 261	Poskytovanie služieb rýchleho občerstvenia v spojení s predajom na priamu konzumáciu
Marianna Kucejová Kadernický salón	Sklabiná 285	Pánske, dámske a detské kaderníctvo

Zdroj: Živnostenský register SR, 2011

Celkový počet registrovaných podnikateľov (ŽL) v obci Sklabiná: 37. V tabuľke je uvedených len niekoľko vybraných subjektov ako príklad.

1.5.2. Nerastné suroviny a prírodné zdroje

Ťažba rudných a nerudných surovín

Ťažba rudných surovín v obci nie je zastúpená.

Prírodné zdroje – minerálne pramene

Pri obci sa nachádza prameň konkrétne pri moste LC 45. Prameň je takmer v koryte Plachtinského potoka pod mostom na ceste Sklabiná - Veľký Krtíš. Zachytený je v betónových rúrach, ktoré sú vedené až do úrovne nosného piliera, odkiaľ je prístup k prameňu. Hĺbka od povrchu je 1 m, od ústia 5 m. Upravený bol roku 1954. V súčasnosti je v zlom stave, voda sa nevyužíva.

Druhý prameň má označenie Skruž v riečisku I , LC – 46, typ prameň. Prameň je takmer v strede koryta Plachtinského potoka, asi 10 m od mosta. Na prírodný výver bola osadená betónová rúra, ktorá pri vyšších stavoch potoka býva zaplavená. V súčasnosti je v zlom stave (rúra je zanesená štrkom a pieskom).

1.5.3. Poľnohospodárstvo a pôda

Obec	Spolu (ha)	Poľnohospodárska pôda (ha)						Lesná pôda v ha	Vodné plochy v ha	Zastavaná plocha v ha	Ostatná plocha v ha
		Poľnohospodárska spolu	orná pôda	TTP	záhrady	vinice	Ovocné sady				
Sklabiná	988	836	696	116	19	5	-	46	26	63	17

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, MOŠ 2012

Poľnohospodárska prvovýroba

Poľnohospodárstvo má v obci najväčšiu tradíciu. Celková výmera poľnohospodárskeho pôdneho fondu v obci tvorí 836 ha, čo predstavuje 85 % z celkovej výmery obce. Celková výmera obce je 988 ha, vrátane poľnohospodárskej pôdy, lesných pozemkov, vodných plôch a zastavaných plôch.

Relevantnými charakteristikami pre špecifikovanie funkčnej diferenciacie poľnohospodárskej pôdy sú celospoločenské záujmy a potreby produkčného a mimoprodukčného využívania územia. Preto bol poľnohospodársky fond funkčne diferencovaný ako:

- produkčný, s bioprodukčnou funkciou
- chránený, s legislatívnou ochranou
- ochranný, s ekologickou funkciou
- rekreačný, s environmentálnou funkciou.

Teplota v januári klesá na -3° až -4° C, v júli stúpa na 19° C až 21° C. Pestovanie niektorých teplomilných plodín obmedzuje vymrzanie pri inverzných situáciách. Bezmrázové obdobie trvá 160 – 180 dní. Priemerný ročný úhrn zrážok 600-700 mm neposkytuje dostatok vlahy pre intenzívnu rastlinnú výrobu, pretože také i väčšie hodnoty dosahuje potenciálny výpar.

Pomerne rovnocenný podiel rastlinnej a živočíšnej výroby na objeme poľnohospodárskej výroby sa v posledných rokoch (od r. 1991) narušil prudkým znížením objemu živočíšnej výroby. Obec je z hľadiska pestovaných plodín charakteristická pestovaním obilnín.

Prehľad subjektov poľnohospodárskej prvovýroby vrátane SHR

V obci Sklabiná nie je v súčasnej dobe registrovaný žiadny obyvateľ ako samostatne hospodáriaci roľník. Poľnohospodárska pôda sa nachádza v prenájme.

Lesné hospodárstvo

Základným právnym predpisom upravujúcim starostlivosť o lesy je zákon č. 326/2005 Zb. o lesoch v znení neskorších predpisov. Podľa tohto zákona sú lesy jedným z najväčších bohatstiev našej vlasti, sú jednou zo základných zložiek životného prostredia a poskytujú trvalý zdroj dreva pre priemyselné odvetvia. Lesy ovplyvňujú a zlepšujú podnebie, vodné a pôdne pomery, vytvárajú prirodzené prostredie pre mnohé druhy rastlín a živočíchov, aj ich spoločenstiev, uchovávajú prírodné krásy a sú aj zdrojom zdravia a osvieženia obyvateľstva.

V záujmovom území lesy pokrývajú menej ako 5 % pričom sú sústredené predovšetkým v jeho juhovýchodnej časti.

Obec	Celková výmera ZÚJ (ha)	Výmera lesov (ha)	Lesnatosť (%)
Sklabiná	988	46	4,6

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, MOŠ 2012

Lesné pozemky obhospodaruje tak štátny (Lesy SR š.p. B. Bystrica OZ Krupina) ako aj neštátny sektor (Agropex Sklabiná s.r.o). Lesné pozemky sú klasifikované ako ochranné lesy. Funkciou ochranných lesov v obci je predovšetkým zachovanie stromovej vegetácie na extrémnych stanovištiach a tiež všeobecná ochrana pôdneho krytu.

Drevinová skladba porastov je diferencovaná vzhľadom na nadmorskú výšku, expozíciu a ďalšie prírodné podmienky. Najčastejšie sa vyskytujúce dreviny v predmetnom území sú: agát biely, dub cerový, dub letný, hrab obyčajný.

Poľovníctvo

Takmer celé územie veľkokrtíšskeho okresu má vynikajúce podmienky pre život poľovnej zveri. Je to dané množstvom lesných porastov, poľnohospodárskeho charakteru krajiny s možnosťou obživy, ako aj striedaním oboch druhov pôdneho fondu a množstvom remízok pre úkryt a odpočinok zveri. Podľa vyhlášky MP SR č. 91/1997 Z.z. o poľovných oblastiach a o akostných triedach poľovných revírov je poľovný revír v obci zaradený do nasledujúcich srnčích poľovných oblastí a podoblastí:

- 2. Poľovná podoblasť Beluj
- S XI. Modrokamenská srnčia oblasť

- Daniela poľovná lokalita

Najpočetnejšou poľovnou srstnatou zverou je srnec a diviak. Z pernatej zveri sa vyskytuje bažant jarabý, sojka obyčajná a rôzne druhy spevavcov, zo škodnej je to líška obyčajná a kuna lesná.

Územie obce Sklabiná patrí do Poľovného revíru Nová Ves, ktorého užívateľom je Poľovné združenie Nová Ves a ktorý bol uznaný orgánom štátnej správy Lesného hospodárstva a poľovníctva. Jeho časť zasahuje do k.ú. obce Sklabiná.

Rybárstvo

V blízkosti obce sa nachádza vodná plocha nádrže Sklabiná č. 3-5760-1-1. Vodná nádrž patrí medzi kaprové revíre. Vodná nádrž je v správe Slovenského rybárskeho zväzu - miestna organizácia Veľký Krtíš, určená je na lovenie s celoslovenskou pôsobnosťou.

Najpočetnejšou lovenou rybou je kapor rybníčný. K ďalším žijúcim rybám vo vodnej nádrži patrí zubáč veľkoústý, štika severná, sumec veľký, amur, jalec tmavý a pleskáč veľký.

1.5.4. Rekreačia a cestovný ruch

Súčasný stav v oblasti cestovného ruchu

Cestovný ruch je interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na jeho realizácii sa podieľa mnoho ďalších oblastí ako sú poľnohospodárstvo, priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Predstavuje komplex vzťahov a javov, ktoré výrazne prispievajú k tvorbe pracovných miest.

Národný program rozvoja cestovného ruchu SR na základe zhodnotenia ponukovej stránky územia a jeho vybavenosti a posúdenia dlhodobých vývojových tendencií dopytu v cestovnom ruchu navrhuje rozvíjať nasledovné nosné formy cestovného ruchu v rámci SR: **a)** Letná rekreácia, pri vodných plochách založená na kúpaní a vodných športoch, hobby turizmus, cykloturizmus, rôzne alternatívne tzv. soft formy cestovného ruchu, poľovnícky cestovný ruch, rôzne športy. **b)** Mestský a kultúrny cestovný ruch. **c)** Zdravotný cestovný ruch v jeho klasickej liečebnej podobe, ktorý je potrebné zachovať a popritom rozvíjať zdravotný cestovný ruch (relax, fitnes, prevencia, skrášľovanie, kondícia), ktorý začína prudko rásť prakticky v celosvetovom rozsahu. **d)** Vidiecky cestovný ruch a agroturistika. **e)** Doplnkové formy cestovného ruchu.

Cez vidiecky turizmus sa do procesu turizmu a rekreácie zapája vidiecke osídlenie, a to:

- zabezpečením vybavenosti a služieb pre CR priamo v obciach,
- zabezpečením rekreačného pobytu v obciach a osadách, pričom tieto môžu získať aj funkciu rekreačného útvaru,
- poznávaním vidieckeho spôsobu života až aktívnou prácou v rámci tzv. agroturistiky.

Obec Sklabiná má značný potenciál v oblasti rozvoja cestovného ruchu a to vo využití vodnej nádrže na letnú rekreáciu a cykloturistiky (trasa Veľký Krtíš – Slovenské Ďarmoty, štátna hranica s MR).

Vybavenosť obce z hľadiska cestovného ruchu

Obec	Stravovacie zariadenie/ počet stoličiek	Ubytovacie zariadenie/ počet postelí	Pohostinstvo
Sklabiná	1/48	-	2x

Zdroj: vlastný prieskum

Salaš

V blízkosti obce Sklabiná pri moste cez Plachtinský potok sa nachádza motorest "Salaš" so širokou ponukou občerstvenia.

Vodná nádrž Sklabiná

Nachádza sa tu rekreačná oblasť s možnosťou športovania a doplnkových služieb. Jej súčasťou je chatová osada. V blízkosti je rybník umožňujúci športový rybolov.

Vodná nádrž

1.6. Ľudský potenciál

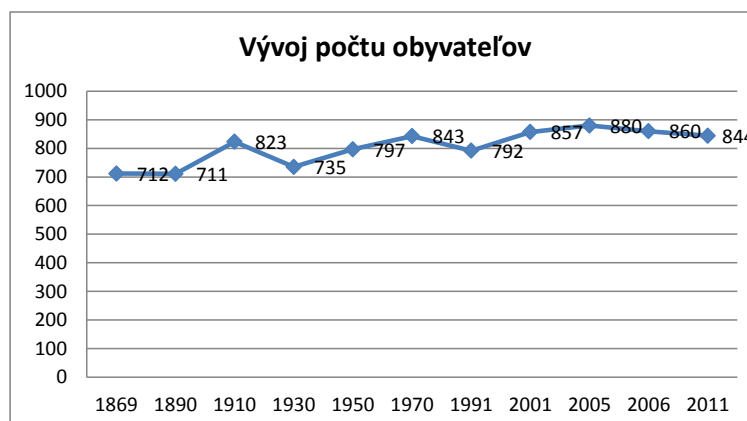
1.6.1. Obyvateľstvo

Vývoj počtu obyvateľov

Obec	1869	1890	1910	1930	1950	1970	1991	2001	2005	2006	2011
Sklabiná	712	711	823	735	797	843	792	857	880	860	844

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Graf č. 2

Celkový počet obyvateľov obce v sledovanom období striedavo stúpal a klesal. Najvýraznejší nárast počtu obyvateľov v obci bol v desiatych a sedemdesiatych rokoch. V roku 1970 kulminoval počet obyvateľov na hodnote 843. V ďalších rokoch sa narušili tieto dlhodobé pozitívne demografické tendencie a obec zaznamenáva výraznejší pokles počtu obyvateľov za sledované obdobie. Od roku 2001 počet obyvateľov obce narastá a klesá striedavo o veľmi nízky počet. Priemerný počet je od tohto času vyrovnaný, čo dokumentuje aj graf vývoja počtu obyvateľov.

Trendy v demografii

Obec	Rok	Prírodný prírastok		Migrácia obyvateľstva		Celkový Prírastok/úbytok
		narodení	zomrelí	prist'ahovaní	vyst'ahovaní	
Sklabiná	2011	4	22	26	28	-20

Zdroj: Obec Sklabiná

V obci dochádza dlhodobejšie k prirodzenému úbytku obyvateľstva spôsobeného vyššou mierou úmrtnosti v porovnaní s pôrodnosťou.

Veková štruktúra obyvateľov k 31.12. 2011

Obec	predproduktívny vek	produktívny vek	poproduktívny vek	index starnutia	priemerný vek
Sklabiná	133	612	99	74,44	37,72

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

V obci dochádza k úbytku obyvateľstva v predproduktívnom veku. Pokles počtu obyvateľov v predproduktívnom veku a nárast počtu obyvateľov vo veku poproduktívnom výrazne znižuje možnosti vnútornej dynamiky rozvoja a zvyšuje nároky na zabezpečovanie sociálnych programov.

Index starnutia predstavoval hodnotu 74,44 (na 133 obyvateľov v predproduktívnom veku do 15 rokov pripadalo 99 osôb v poproduktívnom veku). Priemerný vek občanov obce je 37,72 rokov.

Graf č. 3

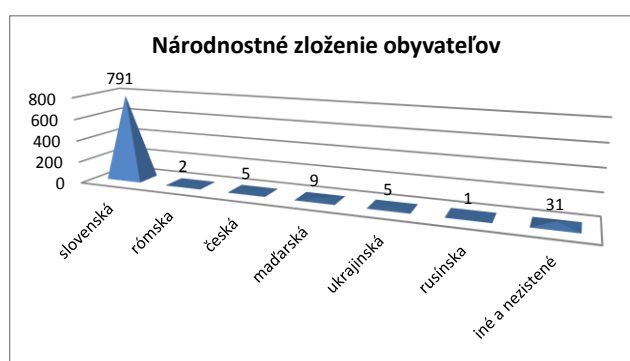
Národnostné zloženie obyvateľov

Obec	slovenská	rómska	česká	maďarská	ukrajinská	rusínska	iné a nezistené	spolu
Sklabiná	791	2	5	9	5	1	31	844

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Väčšina obyvateľov obce je slovenskej národnosti, až 94 % z celkového počtu obyvateľov. Z ostatných národností dominuje národnosť maďarská. Percentuálne predstavuje 1,07 %. Medzi iné, k inej a nezistenej národnosti je priradených 31 obyvateľov, čo predstavuje 3,67 % z celkového počtu obyvateľov.

Graf č. 4

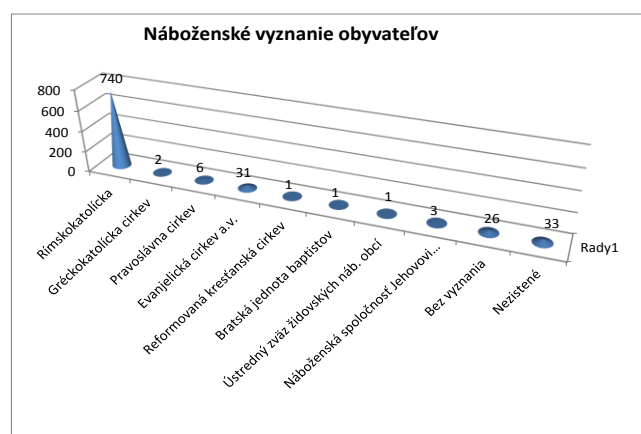

Náboženské vyznanie obyvateľov

Obec	Rímskokatolícka cirkev	Gréckokatolícka cirkev	Pravoslávna cirkev	Evanjelická cirkev a.v.	Reformovaná kresťanská cirkev	Bratská jednota baptistov	Ústredný zväz židovských náb. obcí	Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	Bez vyznania	Nezistené	spolu
Sklabiná	740	2	6	31	1	1	1	3	26	33	844

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Graf č. 5

V obci silne prevládajú obyvatelia s rímsko-katolíckym vyznaním – 88 %. Evanjelické vyznanie zastáva – 3,7 % obyvateľov. Bez vyznania žije v obci iba 3,1 % obyvateľov.

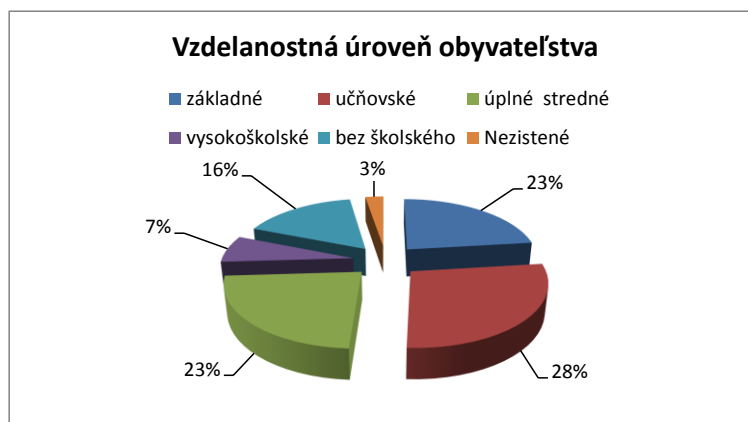
Najvyššie skončený stupeň vzdelania obyvateľstva

Obec	základné	učňovské a stredné (bez maturity)	úplné stredné a vyššie (s maturitou)	vysokoškolské	bez školského vzdelania	Nezistené	spolu
Sklabiná	195	234	196	59	138	22	844

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Najväčší počet obyvateľov obce má ukončené učňovské a stredné odborné bez maturity, úplné stredné a vyššie odborné a základné vzdelanie. Z celkového počtu obyvateľov tvorí táto skupina 74,05 %.

Graf č. 6

1.6.2. Kluby, združenia a spolky

Kultúrno-spoločenský život je v obci zabezpečovaný nielen prostredníctvom obecného úradu, ale tiež v rámci záujmových združení občanov. V obci sa nachádzajú nasledovné združenia:

- Slovenský zväz zdravotne postihnutých
- Poľovnícke združenie
- Klub dôchodcov
- Klub mladých

Združené spoločenské aktivity

Kultúrno-spoločenské aktivity uskutočňované v obci pre obyvateľov i pre návštevníkov udáva nasledujúci prehľad:

- Máj – Deň matiek
- Jún - Deň detí
- Október – Deň úcty k starším
- December – Mikuláš + Vianoce

1.6.3. Športové aktivity

Obec	Futbal			volejbal	tenis	Stolný tenis	celkom
	dospelí	dorast	žiaci				
Sklabiná	áno	áno	áno	-	-	-	-

Zdroj: Obec Sklabiná

Športové kluby v obci

- TJ Sklabiná futbalový oddiel

Športové podujatia v obci

Obec	Športová aktivita	Mesiac konania
Sklabiná	Futbalový turnaj	Júl, august
	Memoriál J. Laktiša, cestný beh	Júl

Zdroj: Obec Sklabiná

Športové aktivity sú sústredené do letných mesiacov. Významným podujatím v obci je Memoriál v.d.p. Jána Laktiša, ktorý pôsobil v obci ako kňaz a propagátor športu. Trasa vedie z obce Sklabiná, cez Novú Ves, Obeckov a späť. Celková dĺžka trate je 10,6 km. Podľa záznamov obecnej kroniky sa 1. ročník konal v roku 1998 a celkove sa uskutočnilo 8 ročníkov. Beh každoročne usporadúva obecný úrad za bohatej účasti slovenských, maďarských, chorvátskych a ukrajinských účastníkov. Účastníci sú rozdelení do viacerých kategórií podľa veku - muži, ženy, mládež a deti. Každý ročník bol spojený s kultúrnym programom a občerstvením (miestne špeciality a ochutnávka vína).

1.7. Trh práce

Pracovné príležitosti – zamestnanosť

Medzi najväčších zamestnávateľov v obci patria nasledovné subjekty:

- Obecný úrad
- COOP Jednota potraviny, spotrebné družstvo
- BALLA potraviny
- Základná a materská škola
- Agropex Sklabiná, s.r.o.
- Pekáreň CPB s.r.o.

Počet fyzických osôb – podnikatelia podľa právnych noriem za rok 2013: 45

Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne, rozdelenie podľa odvetvia hospodárstva

Odvetvie hospodárstva	Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súv. služby	Lesníctvo, ťažba dreva a príružené služby	Rybolov, chov rýb	Ťažba ner. surovín	Priemyselná výroba	Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	Stavebníctvo	Veľkoobchod a maloob. opr. mot. voz. a spotrebného tovaru	Hotely a reštaurácie	Doprava, skladovanie a spoje
Počet obyvateľov	29	4	-	8	90	2	10	27	6	18

Odvetvie hospodárstva	Peňažníctvo a poisťovníctvo	Nehnuteľnosti, prenajímanie a obchodné služby	Verejná správa a obrana, povinné soc. zabezpečenie	Školstvo	Zdravotníctvo a soc. starostlivosť	Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	Súkromné domácnosti s domácim personál.	Exteritoriálne organizácie a združen.	EA bez udania odvetví	Spolu
Počet obyvateľov	4	4	46	13	9	-	-	-	25	

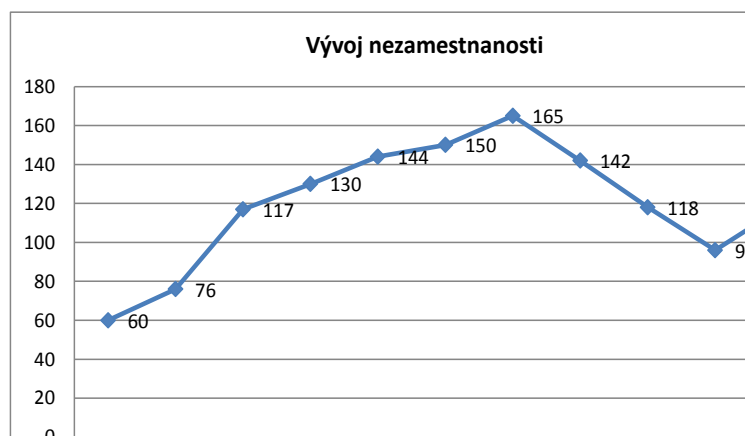
Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Priemerný počet evidovaných nezamestnaných

Rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2006	2011
Sklabiná	60	76	117	130	144	150	165	142	118	96	118

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Graf č. 7

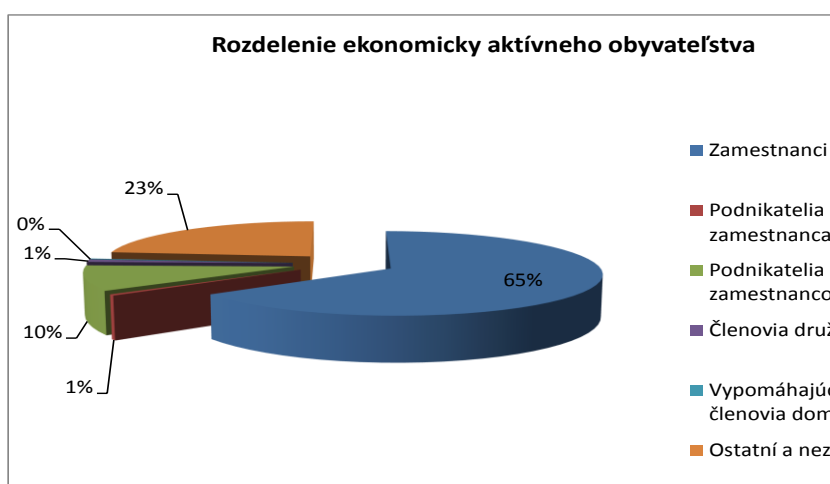
V roku 1996 bolo evidovaných v obci 60 nezamestnaných osôb. Zmena nastala v roku 1998, kedy došlo k nárastu miery nezamestnanosti o viac ako 40 %, čo predstavovalo 117 nezamestnaných osôb. V roku 2002 bolo spolu evidovaných 165 nezamestnaných, čo bolo historicky najviac osôb. V súčasnosti klesá miera nezamestnanosti. V roku 2006 bolo evidovaných v obci 96 nezamestnaných. V roku 2011 bolo evidovaných v obci 118 nezamestnaných. Z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov to predstavuje 29 %.

Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa spoločenskej skupiny rok 2011

Obec	Zamestnanci	Podnikatelia		Členovia družstiev	Vypomáhajúci neplatení členovia domácností	Ostatní a nezistení
		So zamestnancami	Bez zamestnancov			
Sklabiná	266	2	40	4	1	95

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Graf č. 8

V roku 2011 bolo v obci 408 ekonomicky aktívnych osôb (EAO), čo predstavovalo 48,34 % všetkých obyvateľov obce. Z EAO je 10,30 % podnikateľov. Najväčšiu skupinu EAO tvoria zamestnanci, ktorých je 65,20 %.

Porovnanie ekonomickej aktivity obyvateľstva v roku 2011

Obec	Z obyvateľov v produktívnom veku počet aktívnych		
	muži	ženy	spolu
Sklabiná	215	193	408

Zdroj: Obec Sklabiná

Rozdelenie obyvateľov podľa ekonomickej aktivity

Pohlavie	muži			ženy			spolu		
	Predprod.	Produktív.	Poprodukt.	Predprod.	Produktív.	Poprodukt.	Predprod.	Produktív.	Poprodukt.
Sklabiná	69	299	37	64	313	62	133	612	99

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

1.8. *Financovanie obce*

Podľa zákona č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov, obec financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, dotácií zo štátneho rozpočtu a z ďalších zdrojov. Vlastné príjmy v rozsahu podľa osobitných predpisov sú a) príjmy z majetku obce a z majetku prenechaného obci do užívania (nájmu), b) výnosy z miestnych daní a z miestnych poplatkov, c) podiely na daniach v správe štátu, d) výnosy z pokút uložených za priestupky, e) iné príjmy.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť návratné zdroje financovania a prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov. Na plnenie rozvojového programu obce alebo na plnenie inej úlohy, na ktorej má štát záujem, možno obci poskytnúť štátnu dotáciu. Použitie štátnej dotácie je preskúmateľné štátnym orgánom podľa osobitných predpisov.

Obci, ktorej vlastné príjmy nepostačujú na plnenie úloh samosprávy, možno poskytnúť štátnu dotáciu podľa normatívu určeného vládou. Obec môže svoje úlohy financovať aj z prostriedkov združených s inými obcami, so samosprávnymi krajinami a s inými právnickými osobami alebo fyzickými osobami.

Obec si môže na plnenie svojich úloh zriadiť mimorozpočtové peňažné fondy. Na plnenie úloh spoločných pre viac obcí alebo z iného dôvodu môžu obce zriadiť spoločný fond; správu fondu vykonáva rada fondu ustanovená obcami, ktoré fond zriadili, a to podľa dohodnutých pravidiel.

Ročný rozpočet obce Sklabiná sa pohybuje v hodnote 300 000 eur.

2. Strategická, návrhová časť

Globálny cieľ je rámcovou predstavou o tom, ako by mala obec v budúcnosti vyzerat', aké miesto chce Sklabiná zaujať v rámci regiónu. Globálny cieľ má vyjadrovať nie len želanú, ale zároveň aj možnú predstavu o budúcnosti obce a jednotlivé ciele Programu rozvoja obce majú smerovať k jej naplneniu.

Stratégia obce Sklabiná obsahuje 3 špecifické ciele, ktoré sú rozdelené na opatrenia a aktivity. Opatrenia popisujú stav, ktorý sa realizáciou Programu rozvoja obce má dosiahnuť. Aktivity definujú konkrétne oblasti rozvoja, na ktoré sa bude obec v budúcnosti zameriavať.

Tvorcovia PRO Sklabiná si vytvorili nasledovný globálny cieľ na obdobie rokov 2014 – 2020

Občania obce Sklabiná budú žiť v obci s kompletnou infraštruktúrou, upravenými a čistými verejnými priestormi, dostatkom pracovných príležitostí a možnosťami trávenia voľného času pre mladých ale i starších.

2.1. SWOT analýzy

ROZVOJ VIDIEKA A POĽNOHOSPODÁRSTVO	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - prírodný potenciál pre poľnohospodárstvo - priaznivé podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva - dostatok poľnohospodárskeho odpadu pre druhotné využitie 	<ul style="list-style-type: none"> - chýba finalizácia produktov prvovýroby - nerealisticky nízky prenájom farmárskej pôdy - nízka produktivita práce - upadajúca krajnotvorba z poľnohospodárstva ako zdrojov energie - silná závislosť vidieckej populácie na verejnej podpore - nezáujem mladej generácie o poľnohospodárstvo - slabá informovanosť o zdrojoch na rozvoj poľnohospodárstva
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - program LEADER - možnosti využitia alternatívnych zdrojov energie - členstvo v EÚ (pohyb pracovnej sily a tovaru) - zainteresovanie mladých ľudí do aktívnych činností - poľnohospodárstvo priateľské k životnému prostrediu - potenciál krajiny pre rozvoj cestovného ruchu (vodná nádrž) - alternatívne a ekologické poľnohospodárstvo - poľnohospodárska produkcia (obilniny, repka olejná, kukurica, zelenina, 	<ul style="list-style-type: none"> - sociálne odlúčenie vidieka - upadajúce poľnohospodárstvo - slabá podpora malých a stredných podnikateľov a demotivujúce podnikateľské prostredie - nízka kúpyschopnosť obyvateľov - nevysporiadané majetkovo právne vzťahy - rastúce ceny vstupov

ovocinárstvo netradičné plodiny) ako zdroj pre spracovateľský potravinársky priemysel	
TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - potenciál na podnikanie vo voľných nevyužitých priestoroch - dobré napojenie obce na hlavný ťah - št. cesta II/527 Veľký Krtíš – Slovenské Ďarmoty – hranica s Maďarskou republikou, - vyriešenie obchvatu obce 	<ul style="list-style-type: none"> - chýbajúca technická infraštruktúra (zlé cesty) - nedostatočná internetizácia a informatizácia obce - nevyužitú voľné budovy, priestory vhodné na podnikanie
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - dobudovanie verejných priestranstiev a ukončenie kanalizácie - zlepšiť stavebno-technický stav jestvujúcich komunikácií - pokračujúca internetizácia - zabezpečiť vykurovanie obce s využitím alternatívnych zdrojov energie 	<ul style="list-style-type: none"> - projekty technickej infraštruktúry sú vysoko finančne náročné - slabý prístup malej obce k čerpaniu fondov EÚ na infraštruktúrne projekty
CESTOVNÝ RUCH	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - prírodný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, vidieckej turistiky a agroturistiky 	<ul style="list-style-type: none"> - nízky počet podnikateľských subjektov v oblasti cestovného ruchu - nízka diverzifikácia miestnej ekonomiky - nízke príjmy v existujúcich ekonomických sektoroch - nízka kúpyschopnosť obyvateľstva - slabý marketing a propagácia územia - nevyužitý potenciál územia pre rozvoj cestovného ruchu - sezónnosť cestovného ruchu - nedostatočná alebo takmer žiadna ponuka základných aj doplnkových služieb cestovného ruchu
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - potenciál pre rozvoj cestovného ruchu - vybudovanie informačného centra v obci - ponuka rôznych produktov cestovného ruchu pre rôzne cieľové skupiny - osвета a výchova obyvateľstva k rozvoju cestovného ruchu ako forme samozamestnania - rozvoj cykloturistiky - rozvoj poľovníctva v území, ponuka služieb pre zahraničných poľovníkov - špecifické aktivity – letisko, vodná nádrž 	<ul style="list-style-type: none"> - málo atraktívny región pre turistov (chýbajúce služby, infraštruktúra) - nezáujem turistov o rekreáciu na Slovensku všeobecne - nezáujem o vidiecku turistiku - slabé jazykové vedomosti poskytovateľov služieb
DEMOGRAFICKÉ UKAZOVATELE	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - vysoká ponuka pomerne lacnej pracovnej sily prevažne v robotníckych a poľnohospodárskych profesiách 	<ul style="list-style-type: none"> - narastajúca migrácia obyvateľov v produktívnom veku za prácou - zhoršuje sa veková skladba obyvateľstva

	<p>(narastá podiel prestárlych občanov)</p> <ul style="list-style-type: none"> - zlá sociálna situácia v obci - nevyhovujúci vzdelávací systém - ťažko umiestniteľní absolventi stredných škôl - absencia výstavby nových domov - odchod mladých vzdelaných ľudí z vidieka za prácou do zahraničia
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - predĺženie aktívneho pracovného života - rozvoj sociálneho podnikania - vysoká ponuka lacnej pracovnej sily - rozvoj mimoškolských aktivít mladých ľudí zameraných na nové zručnosti vrátane podnikateľských zručností - rozvoj aktivít pre voľný čas - programy pre aktívne trávenie času pre seniorov - programy pre začlenenie rómskeho etnika - 	<ul style="list-style-type: none"> - starnutie obyvateľstva, zhoršujúca sa sociálna štruktúra obyvateľov, nárast chudoby - postupný zánik pracovných príležitostí pre ľudí s nižším vzdelaním - vývoj hodnôt v spoločnosti – oslabenie tradičnej funkcie rodiny vrátane starostlivosti o seniorov - nepriaznivý demografický vývoj - nízka kvalifikovanosť disponibilnej pracovnej sily - strata pracovných návykov - neochota zapájať sa do vecí verejných - neochota budovať medzisektorovú spoluprácu a partnerstvo
PRIRODNÝ POTENCIÁL	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - prírodné bohatstvo (minerálne pramene) - vysoká kvalita vzduchu a pôdy - zachovalý a udržiavaný ráz krajiny v okolí vodnej nádrže 	<ul style="list-style-type: none"> - slabé environmentálne povedomie obyvateľov - nedobudovaná technická infraštruktúra - kanalizácia - čierne skládky v okolí obce
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - dobudovanie infraštruktúry - výskyt minerálnych prameňov a iných prírodných zdrojov - alternatívne zdroje energie - spracovanie druhotných surovín - súťaže v obnove a skrášľovaní obce 	<ul style="list-style-type: none"> - nedoriešený prechod kompetencií na samosprávu - nízka informovanosť a angažovanosť občanov - neriešenie súčasných ekologických záťaží - zmena klímy - nedobudovanie technickej infraštruktúry - ľahostajnosť občanov k životnému prostrediu
KULTÚRNO-HISTORICKÝ POTENCIÁL	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - historické dedičstvo (múzeum, kostol) - zaujímavé prvky drobnej architektúry, napr. zvoničky, kríže, kaplnky 	<ul style="list-style-type: none"> - nevhodné riešenie autobusových zastávok a prvkov drobnej architektúry - nedostatočná starostlivosť o zeleň - nevhodný výber rastlinných druhov - zanikanie ľudových remesiel
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - využitie prírodného a kultúrno-historického potenciálu pre rozvoj územia - zazelenenie nevyužívaných plôch - obnova tradičných remesiel v rámci rozvoja cestovného ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> - vymieranie nositeľov ľudových tradícií - nezáujem mládeže - neznalosť obyvateľov o historických hodnotách ľudovej architektúry - zánik tradičnej kultúry a remesiel
TRH PRÁCE, ĽUDSKÉ ZDROJE	
Silné stránky	Slabé stránky

<ul style="list-style-type: none"> - ľudský potenciál - dostatok voľnej pracovnej sily - vhodný potenciál pre vytváranie pracovných miest v oblasti vidieckej turistiky a CR - pracovná sila so zručnosťami v oblasti poľnohospodárstva - tradície v poľnohospodárskej výrobe - kvalifikované sily v týchto oblastiach 	<ul style="list-style-type: none"> - odchod mladých vzdelaných ľudí z vidieka - slabá spolupráca medzi podnikateľskými subjektmi - nedostatok sociálnych služieb - čierna práca - chýbajúci prístup k úverom pre neziskové subjekty, začínajúcich podnikateľov a malé obce - zlá vzdelanostná štruktúra - občianska nevedomosť a apatia mladých - chýbajúce poskytovanie stravy vrátane rozvozu pre starších a osamelých - chýba kompletne poradenstvo v sociálnych službách - vysoká miera nezamestnanosti (nad 20%) a dlhodobá nezamestnanosť - nízka kapacita a záujem potenciálnych užívateľov uchádzať sa o fondy EÚ, bankové a iné zdroje - chýbajúce nové zručnosti, hlavne jazyková znalosť, podnikateľské zručnosti a pod.
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - príchod investorov do susednej obce Nová Ves - dobudovanie služieb a sociálnej infraštruktúry - zabezpečenie sociálnych programov (strava, kluby, opatrovateľská služba) - samozamestnanie v poľnohospodárskej oblasti 	<ul style="list-style-type: none"> - nekvalifikovaná pracovná sila - prehlbovanie apatie v ľuďoch a závisť ľudí - obmedzený prístup k vzdelávaniu na vidieku - školský systém produkujúci nezamestnaných - strata motivácie, národnej hrdosti a povedomia
VŠEOBECNÁ ANALÝZA	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - veľmi dobré podmienky pre rozvoj poľnohospodárskej výroby - prírodný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu (vodná nádrž) - vysoká ponuka pomerne lacnej pracovnej sily prevažne v robotníckych a poľnohospodárskych profesiách - voľné priestory vhodné na rozvoj podnikania, cestovného ruchu a sociálnych služieb 	<ul style="list-style-type: none"> - zvyšujúca sa migrácia obyvateľov vzdelaných a v produktívnom veku - zhoršuje sa veková skladba obyvateľstva (narastá podiel prestárlych občanov) - vysoká miera nezamestnanosti - strata pracovných návykov u dlhodobo nezamestnaných - prenos kompetencií na samosprávu bez finančného krytia - u dlhodobo nezamestnaných je vysoký podiel ľudí bez vzdelania, príp. so základným vzdelaním a vyučením - nízka úroveň znalosti svetových jazykov u strednej a staršej generácie - slabý marketing územia - neefektívna sociálna politika štátu
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - možnosť rozvoja tradičných a netradičných foriem poľnohospodárstva - možnosť vytvorenia produkčnej zóny 	<ul style="list-style-type: none"> - nesolventnosť obyvateľstva na vidieku - daňové zaťaženie, tvorba rozpočtu - konzervatívnosť obyvateľstva - odchod mladých a vzdelaných ľudí z obce

<p>(poľnohospodársky inkubátor)</p> <ul style="list-style-type: none"> - využitie územia pre rozvoj vidieckej turistiky a cestovného ruchu - spolupráca s BBSK - voľná pracovná sila - partnerstvá existujúce a tvoriace sa - reforma verejnej správy - možnosti samosprávy (informácie, kompetencie) 	<ul style="list-style-type: none"> - nízka informovanosť na vidieku - informačná izolácia obce - nevysporiadané vlastnícke vzťahy - nejasné podmienky a meniace sa pravidlá v programoch EÚ - administratívna náročnosť prípravy a realizácie projektov - nepružná legislatíva, absencia zákonov - nesystémový prístup k poľnohospodárstvu - zmena vlády - nízka úroveň partnerskej spolupráce s okolitými obcami
---	--

2.2. Problémová analýza

Zástupcovia obce Sklabiná v spolupráci s realizačným tímom počas tvorby dokumentu identifikovali nasledovné problémy ako kľúčové pre riešenie v období najbližších 7 rokov:

- **nedobudovaná technická infraštruktúra a potreba rekonštrukcie existujúcej technickej infraštruktúry** (dokončenie kanalizácie, miestne komunikácie, spevnené plochy a chodníky v obci, rekonštrukcia budov v majetku obce, verejná zeleň a verejné priestranstvá, rekonštrukcia historického jadra v obci)
- **rozvoj občianskej infraštruktúry** (dobudovanie kultúrneho domu, výstavba nájomných a sociálnych bytov, výstavba viacúčelového ihriska, sociálna starostlivosť, vybudovanie hospicu)
- **rozvoj ľudských zdrojov** (vzdelávanie a informovanosť občanov, riešenie rómskej otázky)

Za najväčšie následky týchto problémov sa považuje:

- zhoršujúca sa kvalita života občanov obce,
- zlá sociálna situácia vyplývajúca z vysokej miery nezamestnanosti,
- malé možnosti sebarealizácie sa miestneho obyvateľstva či v oblasti pracovnej alebo voľnočasovej,
- migrácia mladých ľudí za prácou dočasne alebo natrvalo mimo obce aj do zahraničia (Čechy, Nemecko, Rakúsko, Anglicko, Írsko).

Príčinami tohto stavu sú:

- nedostatok pracovných príležitostí priamo v obci a v regióne,
- nízka úroveň využitia ponúkaných možností a daností obce,
- nedostatok finančných prostriedkov,
- nízka vôľa k sebarealizácii občanov obce.

2.3. Stanovenie cieľov

Obec Sklabiná so svojim územím a obyvateľstvom v rámci regiónu vytvára priestor, ktorý má nezastupiteľný spoločenský, prírodný, ekologický a hospodársky význam. Program je založený na uvedení si historických tradícií súčasných hodnôt, jedinečných daností s predpokladom v úspešnosť budúceho rozvoja.

Zmyslom tvorby predloženej stratégie je vytvoriť východiskové podmienky k aktivizovaniu obyvateľov a samosprávy k tomu, aby sa vlastnými silami snažili o zvýšenie kvality života na

základe harmonického rozvoja daností obce. Formulovanie stratégie obce vychádza z analýzy jej hlavných problémov, zisťovania ich príčin a hľadania riešení na základe analýzy potenciálnych možností pre rozvoj, ako aj stanovených predpokladov a podmienok reálnosti splnenia definovaných cieľov. Stratégia je stanovená strategickými cieľmi. Strategické ciele predstavujú pohľad do budúcnosti na najbližších 7 rokov. **Je potrebné počítat' s jeho pravidelnou 2 – 3 ročnou aktualizáciou.**

Program rozvoja obce vytvára spoločnú stratégiu samosprávy, partnerov a obyvateľov s cieľom riešenia problémov obce. Na báze rozvoja obce možno:

- vytvoriť platformu partnerstiev,
- formulovať stratégiu rozvoja, jej krátkodobé a dlhodobé ciele,
- ich zabezpečenie formou konkrétnych prostriedkov,
- zabezpečiť kvalitné riadenie procesu rozvoja.

Hlavný cieľ obce je definovaný špecifickými cieľmi a je základným východiskom, ktorý deklaruje:

- na akej úrovni je obec v súčasnosti,
- kde by realizácia špecifických cieľov v danom časovom horizonte mala dospieť,
- aké opatrenia si stanovuje,
- na ktoré problémové okruhy je stratégia zameraná,
- ako ich chce dosiahnuť.

Realizácia stratégie formulovaná strategickými cieľmi je naplňovaná konkrétnymi projektmi. Hospodársky a sociálny rozvoj je závislý od riešenia všetkých súvislostí a nadväzností s využitím všetkých výhod územia. Preto jednotlivé projekty musia zabezpečovať rozvoj v rôznych oblastiach činností.

2.4. *Strategický cieľ*

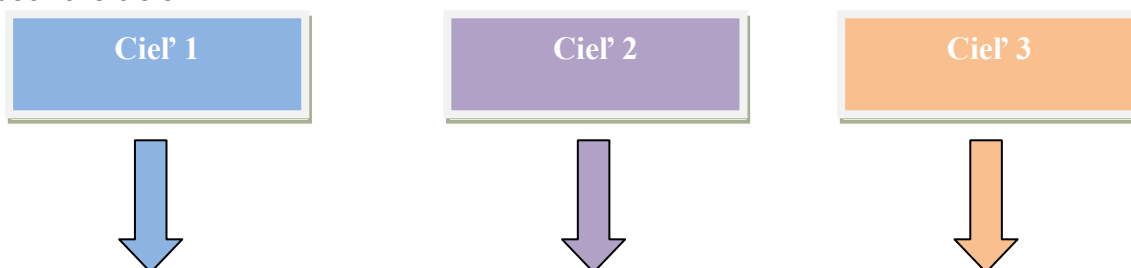
Pri strategickom plánovaní platí zásada: ciele musia mať zmysel, výsledky musia byť merateľné a opatrenia pre realizáciu musia byť splniteľné.

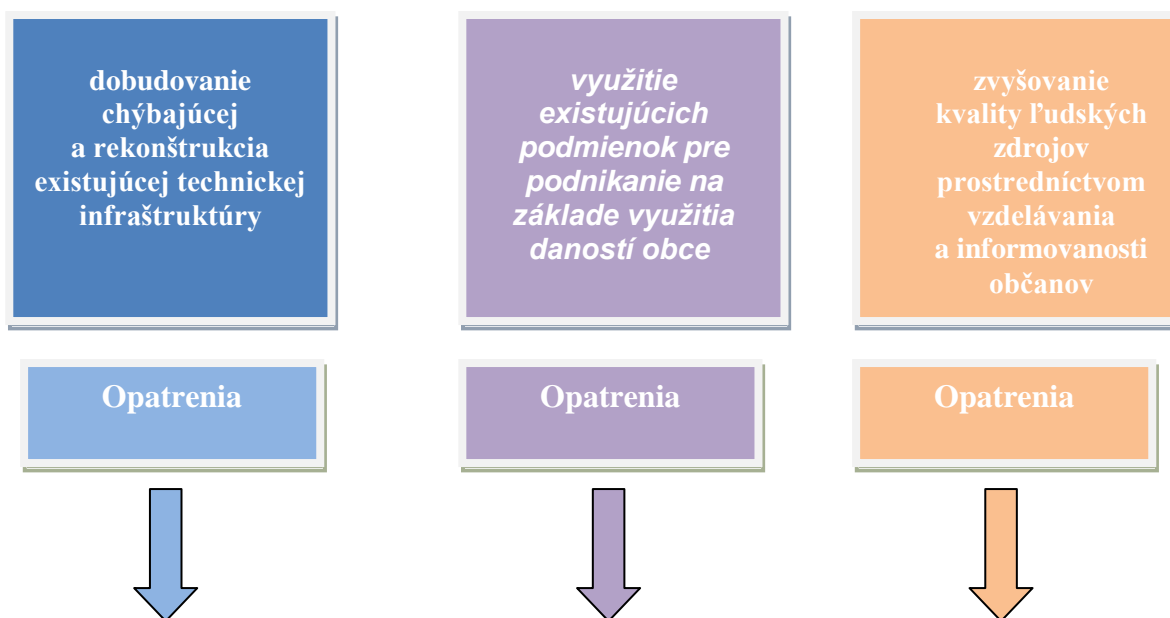
Na základe analýzy problémov v obci Sklabiná bol stanovený nasledovný **strategický cieľ**:

Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Sklabiná, ktorý bude zameraný na zlepšenie ekonomických a sociálnych podmienok života v obci.

2.5. *Špecifické ciele*

Pre dosiahnutie tohto strategického cieľa si zástupcovia obce stanovili nasledovné tri základné špecifické ciele:

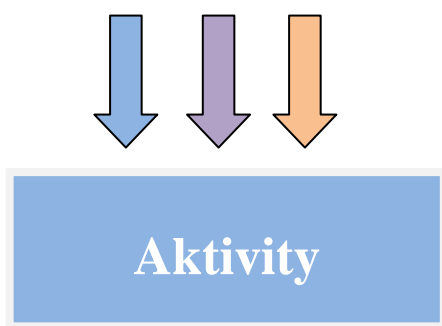

- dostavba kanalizácie,
- rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov v obci,
- úprava verejných priestranstiev, vytvorenie oddychových zón a verejnej zelene,
- rekonštrukcia budov v majetku obce (MŠ, ZŠ, budova obecného úradu, staré rodinné domy),
- využívanie obnoviteľných zdrojov energií v obci,
- rozvoj bývania,
- tvorba priestorov pre mládež a pre športové aktivity,
- budovanie sociálnej infraštruktúry v obci.

- vytvorenie podmienok pre rozvoj služieb a podnikania v obci, zameraných najmä na oblasť využitia prírodných daností,
- rozvoj cestovného ruchu s orientáciou na využitie prírodných daností – využívanie miestneho rybníka, cyklotrasa,
- rozvoj ubytovacích služieb v obci,
- rozvoj poľnohospodárskej prvovýroby modernizáciou technického vybavenia,
- inovácia a modernizácia technológií v jestvujúcich firmách,
- podpora diverzifikácie poľnohospodárskych činností.

- rekvalifikačné kurzy v rôznych oblastiach – podnikateľské vzdelávanie vo vzťahu k cieľu 2, zamerané hlavne na rozvoj služieb a cestovného ruchu, vzdelávanie v oblasti PC a cudzích jazykov,
- zriadenie komunikačno-informačného centra s možnosťou prístupu vzdelávania v oblasti IT, a ďalších vzdelávaní zameraných špeciálne pre Rómov žijúcich v obci,
- environmentálne vzdelávanie všetkých občanov v obci – detí, mládeže, dospelých a dôchodcov pre oblasť separovaného zberu a ochrany životného prostredia,
- rozvoj kultúrnych tradícií a pôvodných remesiel.

1. Dostavba kanalizácie
2. Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov
3. Úprava verejných priestranstiev v obci, riešenie verejnej zelene
4. Obnova a rekonštrukcia historického jadra obce
5. Vybudovanie viacúčelového ihriska
6. Rekonštrukcia budovy Základnej a materskej školy a iných obecných objektov
7. Komplexná rekonštrukcia budovy obecného úradu
8. Výstavba nájomných a sociálnych bytov
9. Oplotenie cintorína a výstavba urnového hája
10. Riešenie problematiky odpadového hospodárstva v obci
11. Využitie tradícií a pôvodných remesiel, rozvoj kultúrno-spoločenských aktivít
12. Starostlivosť o starších občanov, dôchodcov a invalidných dôchodcov
13. Rozvoj cestovného ruchu v lokalite pri športovom rybníku
14. Vybudovanie turistickej ubytovne v obci
15. Rozvoj ubytovania na súkromí
16. Podpora rozvoja služieb v obci
17. Vybudovanie cyklotrasy
18. Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality
19. Diverzifikácia poľnohospodárskych činností
20. Zavádzanie moderných technológií vo výrobných firmách
21. Zriadiť komunikačno-informačné centrum v obci
22. Rekvalifikačné kurzy pre miestnych Rómov
23. Rekvalifikačné kurzy v oblasti vzdelávania pre profesie v susednom priemyselnom parku, v cestovnom ruchu, jazykoch, podnikateľského minima a v oblasti IT
24. Environmentálne vzdelávanie – separovaný zber odpadu, ochrana životného prostredia
25. Podpora výroby regionálnych produktov, distribúcia a podpora predaja

3. Programová a realizačná časť

PRO obce obsahuje nasledovné časti:

- **analytickú časť** (pozostáva zo situačnej analýzy)
- **strategickú časť** (pozostáva z formulovania vízie, analýzy SWOT, strategických a špecifických cieľov a opatrení)
- **programovú a realizačnú časť** (pozostáva z akčného plánu s časovým harmonogramom a návrhom finančného zabezpečenia)
- **finančnú časť** (finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie PRO)

Akčný plán je podkladom k územnému priemetu jednotlivých konkrétnych projektových zámerov. Je to časť realizačná, ktorá pretvorí ciele a opatrenia na konkrétne výstupy investičného a neinvestičného charakteru. Je to krátkodobý plán (najlepšie na obdobie jedného roka), ktorý definuje prvé kroky pri plnení PRO s ohľadom na jej momentálne finančné, personálne a technické kapacity a naliehavosť navrhnutých aktivít. Ide preto o akýsi doplnok k PRO, ktorý je potrebné každoročne aktualizovať. Jeho plnenie by mal zabezpečovať koordinačný tím, prípadne vytvorené pracovné skupiny.

Akčný plán by mal obsahovať:

- zoznam najdôležitejších aktivít a projektov na najbližší rok, ich opis a odhad ich reálnych vyčísliteľných prínosov (napr. tvorba pracovných miest)
- harmonogram krokov, ktoré je potrebné podniknúť na realizáciu naplánovaných aktivít a projektov
- určenie realizačného tímu ku každej aktivite a projektu
- predpokladané zdroje financovania (vlastné a vonkajšie)
- pri aktualizovaných akčných plánoch je potrebné ešte doplniť zhodnotenie plnenia úloh obsiahnutých v predchádzajúcom akčnom pláne, stav naplánovaných projektov, pokrok, ktorý obec pri plnení PRO dosiahla v uplynulom roku
- aktualizáciu faktov v situačnej analýze a analýze SWOT (ak sa medzičasom zmenili východiskové podmienky).

3.1 Rozpracovanie aktivít obce

Celkový akčný plán na obdobie 2014-2020 popisuje jednotlivé navrhované opatrenia. V popise je uvedené obdobie, zdroje financovania a tiež zodpovedná organizácia za podanie a realizáciu projektu. Reálnosť splnenia cieľov vychádza z rozpočtového auditu obce jej možností financovania, resp. spolufinancovania jednotlivých projektov. Ďalej je významne ovplyvnená časovým rámcom programovacieho obdobia, harmonogramom vyhlasovania jednotlivých výziev v rámci Operačných programov a pod. Je rámcovým prehľadom plánovaných opatrení obce Sklabiná na celé programovacie obdobie. **Odporúčame po schválení všetkých programových dokumentov, aby obec zabezpečila vypracovanie akčného plánu na najbližšie obdobie, ktoré bude zároveň v súlade aj s vypracovanou projektovou dokumentáciou v prípade investičných aktivít. Rámcové aktivity budú rozpracované do štádia projektového zámeru.**

Projektový zámer

A. NÁZOV PROJEKTU
B. PREDKLADATEĽ
1. <i>Názov a adresa predkladateľa projektu:</i>
2. <i>Právna forma:</i>
3. <i>Kontaktná osoba:</i>
4. <i>Partneri projektu:</i>
C. POPIS PROJEKTU
1. <i>Odôvodnenie projektu:</i>
2. <i>Stručná charakteristika projektu:</i>
3. <i>Cieľové skupiny projektu</i>
D. DOBA TRVANIA PROJEKTU (POČET MESIACOV REALIZÁCIE)
E. PRIPRAVENOSŤ PROJEKTU NA REALIZÁCIU
F. ZDROJE FINANCOVANIA PROJEKTU

Pri príprave akčného plánu musia byť zodpovedané nasledovné otázky:

- **ČO** – výber jednotlivých krokov

Rozhodnutie o konkrétnych krokoch (aktivitách, projektoch), ktoré je potrebné realizovať so zameraním na stanovené priority

- **KTO** – stanovenie osobnej alebo inštitucionálnej zodpovednosti

Za každý projekt musí niekto (osoba alebo inštitúcia) prevziať osobnú zodpovednosť. Projekty, za ktoré nebude nikto zodpovedný sa nebudú realizovať.

- **KDE** – určenie miesta realizácie

Výber najvhodnejšieho miesta, kde sa projekt bude fyzicky realizovať.

- **KEDY** – určenie času realizácie

Každý projekt treba naplánovať v reálnom čase, a to nie len termínom realizácie, ale aj potrebného časového rozpätia na realizáciu. Všetky projekty nie je možné realizovať naraz, niektoré musia predchádzať a niektoré budú doplnené počas realizácie.

- **KOLKO** – stanovenie nákladov

Na realizáciu projektov, ako aj mnohých aktivít sú potrebné finančné prostriedky. Aktivity, na ktoré nie sú potrebné financie, treba vyšpecifikovať a tie sa môžu realizovať ako prvé, pokiaľ sa neviažu na iné dôležitejšie aktivity. Financie na realizáciu projektov obyčajne nie sú k dispozícii v plnej výške rozpočtu projektu. Preto tieto finančné prostriedky treba hľadať a vyskladať z rôznych zdrojov.

Aktivity obce Sklabiná na roky 2014 – 2020

Opatrenia	Časový harmonogram	Užívatelia - cieľová skupina	Indikátory monitoringu	Finančná náročnosť – v Eur	Zdroje financovania **	Zodpovedná organizácia, partner
Dobudovanie kanalizácie	2015 - 2016	Obyvatelia, Návštevníci obce Podnikatelia	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie	Obec
Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2014 - 2020	Obyvatelia, Návštevníci obce	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce,	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie	Obec
Vybudovanie cyklotrasy	2016 - 2020	Obyvatelia, návštevníci obce	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie	Obec, neziskový sektor
Vybudovanie viacúčelového ihriska (klzisko, tenis, basketbal)	2014 - 2020	Obyvatelia, Návštevníci obce	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	rozpočet obce, štátne dotácie,	Obec
Výstavba nájomných a sociálnych bytov	2014 - 2020	Obyvatelia	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom, Zlepšenie celkového vzhľadu obce	*	rozpočet obce, štátne dotácie,	Obec
Zabezpečenie starostlivosti o starších občanov, dôchodcov a invalidných dôchodcov	2014 - 2020	Obyvatelia	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,	Obec, neziskový sektor
Obnova a rekonštrukcia budov v majetku obce (ZŠ, MŠ, staré rodinné domy)	2014 - 2020	Obyvatelia Návštevníci obce	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom, Zvýšenie atraktivity obce	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,	Obec, Základná škola, materská škola
Komplexná rekonštrukcia budovy obecného úradu	2014 - 2020	Obyvatelia Návštevníci obce	Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie	Obec
Rozvoj cestovného ruchu v lokalite pri športovom rybníku	2014 - 2020	Obyvatelia Návštevníci obce	Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie služieb poskytovaných v oblasti CR	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,	Obec, súkromný sektor
Výsadba a údržba plôch verejnej zelene, úprava verejných priestranstiev v obci	2014 - 2020	Obyvatelia, Návštevníci obce,	Ochrana životného prostredia, Zvýšenie atraktivity obce, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, granty	Obec, neziskový sektor

PROGRAM ROZVOJA OBCE SKLABINÁ NA ROKY 2014 – 2020

Riešenie problematiky odpadového hospodárstva v obci	2015 - 2016	Obyvatelia	Ochrana životného prostredia, Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, granty	Obec, nezisková organizácia poskytujúca verejnoprospešné služby
Riešenie rómskej otázky v obci (rekvalifikačné kurzy, komunitné centrum, sociálne poradenstvo....)	2014 - 2020	Obyvatelia	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	EU, rozpočet obce,	Obec, neziskový sektor
Podpora ubytovania na súkromí	2014 - 2020	Obyvatelia, návštevníci obce Podnikatelia	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	EU, Súkromné zdroje	Súkromný sektor
Podpora rozvoja služieb v obci	2014 - 2020	Obyvatelia	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	EU, súkromné zdroje	Súkromný sektor
Rozvoj kultúrno-spoločenských aktivít v obci	2014 - 2020	Obyvatelia Návštevníci obce	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, granty	Obec, neziskový sektor
Využitie tradícií a pôvodných remesiel	2014 - 2020	Obyvatelia	Zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce, vytvorenie pracovných miest	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie,	Obec, neziskový sektor
Rozvoj ľudských zdrojov – rekvalifikačné kurzy v oblasti PC, jazykov, cestovného ruchu, rekvalifikácie nezamestnaných pre potreby konkrétnych spoločností	2014 - 2020	Obyvatelia	Tvorba nových pracovných miest, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, granty	Obec
Environmentálne vzdelávanie – separovaný zber odpadu, ochrana životného prostredia	2014 - 2020	Obyvatelia	Tvorba nových pracovných miest, Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, granty	Obec
Zriadiť komunikačno-informačné centrum	2014 - 2020	Obyvatelia	Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, granty	Obec, neziskový sektor
Zakrytie a rekultivácia skládky TKO	2014 - 2020	Obyvatelia	Ochrana životného prostredia, zlepšenie životných podmienok obyvateľov obce	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, granty	Obec
Oplotenie cintorína a vybudovanie urnového hája	2014 - 2020	Obyvatelia	Zlepšenie služieb poskytovaných obyvateľom	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, granty	Obec
Podpora podnikateľského prostredia	2014 - 2020	Podnikatelia	Podpora podnikania, tvorba nových	*	EU,	Súkromný sektor

PROGRAM ROZVOJA OBCE SKLABINÁ NA ROKY 2014 – 2020

priaznivého pre inovácie			pracovných miest		rozpočet obce, štátne dotácie, granty	
Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality	2014 - 2020	Podnikatelia	Podpora podnikania, tvorba nových pracovných miest	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, granty	Súkromný sektor
Diverzifikácia poľnohospodárskych činností	2014 - 2020	Podnikatelia	Podpora podnikania, tvorba nových pracovných miest	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, granty	Súkromný sektor
Podpora výroby regionálnych produktov, distribúcia, predaj	2014 - 2020	Podnikatelia	Podpora podnikania, tvorba nových pracovných miest	*	EU, rozpočet obce, štátne dotácie, granty	Súkromný sektor

* odhad rozpočtu bude doplnený po vypracovaní štúdie alebo podrobnej projektovej dokumentácie

** uvedený je hlavný zdroj financovania, je nutné počítať so spolufinancovaním

3.2. Merateľné ukazovatele – monitoring, hodnotenie

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PRO patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2014 – 2020 je **dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií**. Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2014 - 2020. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu. Monitorovanie je systematické a pravidelné zbieranie, analyzovanie a používanie informácií pre účely manažovania a rozhodovania. Monitorovanie splnenia Programu rozvoja obce Sklabiná je možné na základe vyhodnotenia výsledkov ukazovateľov za jednotlivé cieľové oblasti. Indikátory budú presne stanovené v jednotlivých realizačných projektoch.

Rámcové merateľné ukazovatele:

Ľudské zdroje, sociálna infraštruktúra a podnikanie – ukazovatele:

- miera nezamestnanosti (v %)
- miera ekonomickej aktivity (v %)
- migračné saldo, prirodzený prírastok, celkový prírastok
- veková štruktúra obyvateľstva, index vitality a index starnutia
- počet detí v MŠ, ZŠ
- tvorba projektov v oblasti rozvoja ľudských zdrojov, percento úspešnosti projektov (v %)
- štruktúra obyvateľstva z hľadiska vzdelanosti a kvalifikácie (v %)
- zvýšená zamestnanosť marginálnych skupín (%)
- počet, kvalita a využiteľnosť sociálnych služieb
- počet vytvorených pracovných miest v súkromnom sektore
- počet zavedených nových výrobných činností
- počet inovovaných technológií
- zvýšenie produktivity práce
- zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov

Rozvoj sociálnych služieb – ukazovatele:

- počet novostavaných bytov
- počet stoličiek a postelí v oblasti sociálnych služieb
- zvýšenie investičnej činnosti v obci (v %)
- príjmová úroveň domácností a kúpna sila obyvateľstva
- úspešnosť realizácie projektových zámerov (%)

Ochrana životného prostredia – ukazovatele:

- napojenosť obyvateľstva na verejnú kanalizačnú sieť (v %)
- miera využívania obnoviteľných zdrojov energie (v %)
- množstvo odpadu pozbieraného separovane (druh/t)
- množstvo recyklovaného odpadu (t)
- množstvo vytvoreného komunálneho odpadu na obyvateľa (kg/rok/obyv.)
- množstvo biologického odpadu (t)
- počet vysadených stromov a kríkov
- výmera novovytvorenej verejnej zelene (m²)

Rozvoj technickej infraštruktúry – ukazovatele:

- napojenie obyvateľov na inžinierske siete (%)

- rekonštruované obecné budovy (m², počet vymenených okien, množstvo ušetrenej energie na vykurovanie)
- km opravených/novostavaných chodníkov, km novostavaných cyklistických chodníkov a km opravených/novostavaných miestnych komunikácií,
- rozšírenie inžinierskych sietí (merná jednotka: km a napojenie obyvateľstva v %)
- počet návštevníkov verejného internetového klubu (počet)
- počet novopostavených bytov a rodinných domov

Rozvoj zahraničnej ako aj domácej spolupráce – ukazovatele:

- množstvo spoločných projektov so zahraničnými i domácimi partnermi (počet projektov)
- príchod zahraničných i domácich investícií do obce (počet investícií)
- zvýšená návštevnosť obce turistami (počet turistov)

Hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PRO a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PRO a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2014 – 2020) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PRO, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PRO. Priebežné správy o implementácii sú predkladané obecnému zastupiteľstvu.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PRO a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PRO obce Sklabiná. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PRO, tzv. programové obdobie.

Finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a rámcových aktivít

Finančný plán predstavuje východiská pre financovanie PRO obce Sklabiná na roky 2014 - 2020. Východiskami pre stanovenie finančného rámca PRO sú indikatívne finančné požiadavky pre realizáciu konkrétnych projektov (akčné plány). Podrobnejšie informácie o finančnom zabezpečení realizácie konkrétnych projektových návrhov, v súlade s kompetenciami samosprávy, budú súčasťou projektového zásobníka.

V súlade so Zákonom o podpore regionálneho rozvoja (Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja) je regionálny rozvoj na území SR financovaný z viacerých zdrojov, z ktorých hlavnými zdrojmi sú:

- zdroje štátneho rozpočtu,
- štátnych účelových fondov,
- rozpočty VÚC a rozpočty miestnej samosprávy a
- iné zdroje (PPP, úvery).

Doplňkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú prostriedky Európskej únie na to určené.

4. Možnosti získania zdrojov na realizáciu aktivít

Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF)

Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) sa zameriava na posilnenie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v Európskej únii odstraňovaním nerovností medzi regiónmi. EFRR podporuje regionálny a miestny rozvoj a prispieva tak k všetkým tematickým cieľom podrobným stanovením priorít na zvýšenie dôrazu na:

- výskum, vývoj a inovácie,
- zlepšenie prístupu k informačným a komunikačným technológiám a zvýšenie ich kvality,
- zmenu klímy a prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo,
- obchodnú podporu malých a stredných podnikov,
- služby vo všeobecnom hospodárskom záujme,
- telekomunikačnú, energetickú a dopravnú infraštruktúru,
- posilňovanie inštitucionálnych kapacít a účinnej verejnej správy,
- zdravotnícku, vzdelávaciu a sociálnu infraštruktúru,
- udržateľný rozvoj miest.

Posilnenie dôrazu na tematické ciele

Aby sa zaistilo, že sa investície EÚ sústredia na tieto priority, stanovujú sa minimálne pridelené prostriedky v niekoľkých prioritných oblastiach. Napríklad v rozvinutejších a prechodných regiónoch by sa malo na vnútroštátnej úrovni vyčleniť minimálne 80 % zdrojov z EFRR na energetickú účinnosť a obnoviteľné zdroje, inovácie a podporu malých a stredných podnikov, z ktorých by sa malo na energetickú účinnosť a obnoviteľné zdroje vyčleniť aspoň 20 %. Menej rozvinuté regióny si budú môcť vybrať zo širšieho rozsahu investičných priorít vzhľadom na ich širšie potreby rozvoja. Na energetickú účinnosť a obnoviteľné zdroje, inovácie a podporu malých a stredných podnikov však budú musieť vyčleniť aspoň 50 % zdrojov z EFRR.

Posilnenie územnej súdržnosti

Navrhované nariadenie prináša zvýšenie dôrazu na udržateľný rozvoj miest. Ten by sa mal dosiahnuť vyčlenením minimálne 5 % zdrojov z EFRR na udržateľný rozvoj miest, vytvorenie platformy na rozvoj miest, na podporu zvyšovania budovania kapacít a výmeny skúseností a prijatím zoznamu miest, kde sa vykonajú integrované činnosti pre udržateľný rozvoj miest. Návrh obsahuje aj podporu inovačných postupov v oblasti udržateľného rozvoja miest, ktorá je obmedzená na 0,2 % ročného objemu finančných prostriedkov.

Mimoriadnu pozornosť treba venovať oblastiam so špecifickými prírodnými a demografickými charakteristikami s osobitným vyčlenením ďalších finančných prostriedkov pre najodľahlejšie a málo zaľudnené regióny. Najmenej 50 % týchto vyčlenených finančných prostriedkov sa musí vyčleniť na činnosti, ktoré prispievajú k diverzifikácii a modernizácii hospodárstiev najodľahlejších regiónov s osobitným dôrazom na výskum a inovácie, informačné a komunikačné technológie a konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov.

Európsky sociálny fond (ESF)

Okrem toho, že prispieva k hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, ESF je hlavným nástrojom na investície do ľudí. Zlepšuje pracovné príležitosti európskych občanov, podporuje lepšie vzdelávanie a zlepšuje situáciu najzraniteľnejších obyvateľov ohrozených chudobou. Nariadenie navrhuje, aby sa ESF v Únii zameriaval na štyri tematické ciele:

- podporu zamestnanosti a podporou pracovnej mobility,
- podporu sociálneho začleňovania a boja proti chudobe,
- investície do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania a
- posilňovanie inštitucionálnych kapacít a účinnej verejnej správy.

ESF by však mal prispievať aj k iným tematickým cieľom, ako napríklad k podpore prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo, ktoré by zohľadňovalo klímu a účinne využívalo zdroje, k posilneniu využívania informačných a komunikačných technológií, podpore výskumu, technologického vývoja a inovácií a zlepšeniu konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov.

Posilnenie dôrazu na tematické ciele

V súlade so záväzkom EÚ k začleňujúcemu rastu by sa aspoň 20 % zdrojov ESF malo vyčleniť na podporu sociálneho začleňovania a boja proti chudobe. Okrem toho by sa programy mali sústrediť na financovanie obmedzeného počtu takzvaných investičných priorít, ktoré určujú podrobnosti každého tematického cieľa.

Posilnenie partnerstva

Návrh obsahuje konkrétne ustanovenia na posilnenie partnerstva a podporu aktívnej účasti sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií na investíciách ESF. Požaduje, aby sa primerané množstvo prostriedkov z ESF vyčlenilo na budovanie kapacít na činnosť sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií v menej rozvinutých regiónoch.

Posilnenie sociálnych inovácií a nadnárodnej spolupráce

Činnosti v oblasti sociálnych inovácií a nadnárodnej spolupráce sa podporujú prostredníctvom zvýšenej sadzby spolufinancovania určených prioritných osí, prostredníctvom osobitných opatrení v oblasti programovania a monitorovania a prostredníctvom silnejšej úlohy Komisie pri výmene a šírení osvedčených postupov a spoločných činností v rámci Únie.

Posilnenie dôrazu na výsledky

S cieľom zlepšiť účinnosť zásahov ESF sa uvažuje o osobitných ustanoveniach na zaistenie sústredenia zdrojov. Okrem toho sa zavádzajú spoločné ukazovatele, ktoré umožnia podrobnejšie monitorovanie a uľahčia posudzovanie vplyvu investícií ESF na úrovni EÚ.

Zjednodušenie systému uplatňovania

Návrh nariadenia navrhuje zjednodušené možnosti nákladov na uľahčenie využívania ESF najmä malými hospodárskymi subjektmi. Okrem toho navrhuje, aby v prípade malých hospodárskych subjektov mali členské štáty povinnosť využívať štandardné váhy jednotkových nákladov alebo paušálne náklady. To by mohlo znížiť administratívne zaťaženie až v 50 % projektov.

Zvýšené využívanie finančných nástrojov

Zavádzajú sa konkrétne ustanovenia pre finančné nástroje, ktoré majú povzbudiť členské štáty a regióny, aby využívali ESF a zvýšili tak jeho kapacitu na financovanie činností na podporu zamestnanosti, vzdelávania a sociálneho začleňovania.

Integrované investície pre udržateľný mestský rozvoj

Cieľom mestského rozmeru politiky súdržnosti je zabezpečiť účinné vykonávanie zásahov mesta. Tento cieľ je možné dosiahnuť len prostredníctvom integrovaných stratégií. Mestské investície by sa preto zo zásady mali vykonávať len v rámci integrovanej stratégie pre udržateľný mestský rozvoj. Podľa návrhov Komisie existuje niekoľko spôsobov podpory udržateľného mestského rozvoja pomocou štrukturálnych fondov.

Po prvé, udržateľný mestský rozvoj možno podporovať **prostredníctvom operačných programov** s prioritnou osou, ktorá obsahuje investičnú prioritu súvisiacu s mestom (napríklad na podporu sociálneho začleňovania vrátane fyzického a hospodárskeho obnovenia znevýhodnených mestských oblastí). Po druhé, udržateľný mestský rozvoj možno podporovať prostredníctvom nástroja **IUI** (Integrated Territorial Investment – **Integrované územné investície**). IUI je nástroj na zoskupovanie finančných prostriedkov z niekoľkých prioritných osí jedného alebo viacerých programov pre viacrozmerne a medziodvetvové zásahy. IUI je ideálny nástroj na podporu integrovaných opatrení v mestských oblastiach, pretože ponúka možnosť kombinovať financovanie z viacerých zdrojov. IUI ako integrovaná investičná stratégia (alebo miniprogram) sa môže vzťahovať na rôzne typy funkčných mestských oblastí od susedskej alebo okresnej úrovne až po väčšie funkčné mestské oblasti, napríklad mestské regióny alebo metropolitné oblasti vrátane susedných vidieckych oblastí. Riadenie a realizácia by sa mali (čiastočne alebo úplne) delegovať na samostatný orgán, napríklad na **mestský úrad**, aby sa zabezpečilo, že investície nástroja IUI sa realizujú komplementárnym spôsobom. Komisia navrhuje, aby sa každému členskému štátu vyčlenilo minimálne 5 % zdrojov EFRR na činnosti

tykajúce sa mestského rozvoja, ktoré sa realizujú prostredníctvom nástroja IUI, pričom jeho riadenie sa deleguje na mestá. Po tretie, **miestny komunitný rozvoj** sa môže použiť ako nástroj na realizáciu udržateľného mestského rozvoja. Integrované stratégie založené na jednotlivých oblastiach, ktoré vypracúvajú a vykonávajú miestne skupiny zodpovedné za opatrenia, ktoré pozostávajú zo **zástupcov verejnosti, súkromného sektora a občianskej spoločnosti vrátane samotných občanov**, môžu mobilizovať interný potenciál a niesť miestnu zodpovednosť za príslušné zásahy.

Integrované územné investície

Keďže integrované územné stratégie sú nesmierne dôležité na dosiahnutie inteligentnej, trvalo udržateľnej a inkluzívnej Európy, ktorej predstava je zahrnutá v stratégii s názvom Európa 2020, navrhované nariadenie týkajúce sa spoločných opatrení zavádza nástroj IUI ako kľúčový nástroj implementácie týchto stratégií. Návrh Komisie poskytuje flexibilný mechanizmus na sformulovanie integrovaných odoziev umožňujúcich diverzifikáciu územných potrieb bez straty tematického zamerania, prostredníctvom ktorého je politika súdržnosti prepojená so stratégiou Európa 2020.

IUI – účinný a flexibilný nástroj

Nástroj Integrované územné investície (IUI) je nástroj na implementáciu územných stratégií integrovaným spôsobom. Nejde o operáciu ani o vedľajšiu prioritu určitého operačného programu. Nástroj IUI naopak umožňuje členským štátom EÚ prierezovo implementovať operačné programy a čerpať z fondov z niekoľkých prioritných osí jedného alebo viacerých operačných programov, a tak zabezpečiť pre určité územie implementáciu integrovanej stratégie. Existencia nástroja IUI poskytne členským štátom flexibilitu z pohľadu návrhu operačných programov a umožní účinnú implementáciu integrovaných činností prostredníctvom zjednodušeného financovania. Je dôležité zdôrazniť, že integrované územné investície sa môžu efektívne využívať iba v prípade, že príslušná zemepisná oblasť aplikuje integrovanú medziodvetvovú územnú stratégiu. Medzi kľúčové prvky nástroja **Integrovaná územná investícia (IUI)** patrí:

- stanovené územie a integrovaná stratégia územného rozvoja;
- balík činností naplánovaných na implementáciu;
- riadiace štruktúry, ktoré budú nástroj IUI spravovať.

Stanovené územie a integrovaná stratégia územného rozvoja

Základným prvkom je rozvoj medziodvetvovej integrovanej stratégie rozvoja, ktorá sa bude zameriavať na potreby rozvoja danej oblasti. Stratégia sa navrhne takým spôsobom, aby jednotlivé činnosti vychádzali zo synergie vytvorených na základe koordinovanej implementácie. Nástroj IUI sa môže využívať v ktorejkoľvek zemepisnej oblasti s príslušnými územnými prvkami od **špecifických mestských častí s viacerými typmi deprivácie až po mestské, metropolitné, mestsko-dedinské, subregionálne alebo interregionálne oblasti**. Nástroj IUI dokáže tiež poskytnúť integrované činnosti v samostatných zemepisných celkoch s podobnou charakteristikou v rámci regiónu (napr. môže ísť o sieť malých alebo stredných miest). Nástroj IUI nemusí nutne pokryť celé územie určitého administratívneho celku. Činnosti, ktoré sa majú implementovať prostredníctvom nástroja IUI, prispievajú k plneniu tematických cieľov relevantných prioritných osí využívaných operačných programov, ako aj rozvojových cieľov územnej stratégie. Môžu sa financovať z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR), Európskeho sociálneho fondu (ESF) a Fondu súdržnosti, no kombinovať všetky fondy v každom nástroji IUI nie je povinné. V rámci nástroja IUI sa však **odporúča kombinovať fondy EFRR a ESF**, keďže integrovaný prístup vyžaduje **prepojenie investícií v tzv. mäkkej a vo fyzickej infraštruktúre**. Toto je dôležité najmä v prípade trvalo udržateľného rozvoja miest. Nástroj IUI poskytuje podporu nielen vo forme grantov, ale aj prostredníctvom finančných nástrojov, ktoré vhodným spôsobom zabezpečujú činnosti definované v rozvojovej stratégii. Miestny rozvoj riadený spoločenstvom môže byť prvkom, ktorý možno použiť pri postupnom uskutočňovaní implementácie nástroja IUI. Medzi nástrojom IUI a miestnym rozvojom riadeným spoločenstvom sú však dôležité rozdiely. **Miestny rozvoj riadený spoločenstvom využíva výlučne prístup „zdola nahor“**. Obsah

miestnej rozvojovej stratégie a operácií, ktoré sa v rámci nej financujú, určuje miestna akčná skupina. Na druhej strane, nástroj IUI vopred neurčuje, ako sa prijímajú rozhodnutia o samotných investíciách – tento proces môže prebiehať smerom „zhora nadol“ alebo „zdola nahor“, prípadne môže ísť o kombináciu oboch postupov. Miestny rozvoj riadený spoločenstvom by tak mohol napríklad byť súčasťou integrovanej mestskej stratégie implementovanej prostredníctvom nástroja IUI. Popri investíciách podporujúcich stratégiu miestneho rozvoja prostredníctvom nástroja IUI sa ďalšie činnosti týkajúce sa rovnakej oblasti môžu financovať prostredníctvom prioritných osí operačného programu alebo programov, ktoré nie sú súčasťou financovania nástroja IUI. Mnohé z navrhovaných investičných priorít môžu priamo prispieť k rozvoju danej zemepisnej oblasti a implementovať všetky z nich pomocou tohto nástroja nie je povinné. Odporúča sa však, aby boli investície do sektorov v danej oblasti zaradené a zosúladené so integrovanými stratégiami územného rozvoja.

Výhody nástroja IUI

- IUI ako nástroj propagujúci integrované využívanie fondov má v sebe potenciál viesť k **lepším súhrnným výsledkom** pri rovnakej výške verejných investícií.
- Delegovanie riadenia nástroja IUI **posilní subregionálne zúčastnené strany** (miestne alebo mestské zúčastnené strany) tým, že zabezpečí ich účasť na príprave a implementácii programu.
- Keďže má nástroj IUI viacero finančných zdrojov, ktoré sú zabezpečené už od začiatku, je **väčšia istota financovania** integrovaných činností.
- Nástroje IUI sú určené na miestny prístup k rozvoju, ktorý môže pomôcť **rozvinúť málo využívaný potenciál na miestnej, mestskej a regionálnej úrovni**.

Miestny rozvoj riadený spoločenstvom

V priebehu minulých 20 rokov sa prístup LEADER v oblasti **miestneho rozvoja riadeného spoločenstvom (CLLD)** – založený na skúsenostiach iniciatívy financovanej zo štrukturálnych fondov EÚ, ktorý mal pomôcť zúčastneným stranám vo vidieckych oblastiach zhodnotiť dlhodobý potenciál ich miestneho regiónu – ukázal ako efektívny a účinný nástroj pri uskutočňovaní rozvojových politík. Európska komisia podporuje túto realizačnú metódu aj prostredníctvom ďalších iniciatív Spoločenstva, akými sú iniciatívy URBAN a EQUAL. Pokiaľ ide o prístup LEADER, ktorý EÚ sústavne podporuje od roku 1991, tento prístup sa stal dôležitým prvkom rozvojovej politiky vidieka a je akceptovaný v celej Európe. Návrh nariadenia o budúcom nástroji CLLD sa zakladá na prístupe LEADER a **týka sa všetkých fondov začlenených do spoločného strategického rámca** – Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR), Európsky sociálny fond (ESF), Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV), Európsky fond námorného a rybného hospodárstva (EFNRH) a Kohézny fond (KF) – na programové obdobie rokov 2014-2020 (fondy SSR). CLLD je nástroj, ktorý sa má využívať špeciálne na subregionálnej úrovni a ktorý dopĺňa ďalšiu rozvojovú podporu na miestnej úrovni. CLLD môže **mobilizovať a zapájať miestne spoločenstvá a organizácie**, aby prispeli k dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020 v oblasti inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, v oblasti podpory územnej súdržnosti a dosahovania konkrétnych politických cieľov. Hlavné ciele návrhu Komisie sú zjednodušiť a rozšíriť využívanie nástroja CLLD ako rozvojového nástroja. Návrhy CLLD budú:

- vyzývať miestne spoločenstvá, aby **vytvárali integrované prístupy zhora nadol** v podmienkach, keď treba reagovať na územné a mieste problémy, ktoré si vyžadujú štrukturálnu zmenu;
- **budovať kapacity spoločenstva a podporovať inovácie** (vrátane sociálnych inovácií), podnikanie a možnosti zmien podporou rozvoja a objavovaním nevyužitého potenciálu v rámci spoločenstiev a území;
- **podporovať vlastníctvo na úrovni spoločenstva** zvyšovaním účasti v rámci spoločenstiev a budovať zmysel pre zapojenie sa a vlastníctvo, ktoré zvyšujú účinnosť politík EÚ; a

- **pomáhať viacúrovňovej správe** poskytnutím spôsobu, ktorým sa miestne spoločenstvá budú v plnej miere podieľať na určovaní charakteru realizácie cieľov EÚ vo všetkých oblastiach.

Zásadné prvky miestneho rozvoja riadeného spoločenstvom

Miestne **akčné skupiny** by mali tvoriť zástupcovia miestnych verejných a súkromných spoločensko-hospodárskych záujmov, ako napríklad podnikatelia a ich združenia, miestne orgány, susedské alebo vidiecke združenia, občianske skupiny (napríklad zástupcovia menších, starších občanov, žien či mužov, mládeže, podnikateľov atď.), komunitné a dobrovoľnícke organizácie atď. Zástupcovia občianskej spoločnosti a partneri zo súkromného sektora by mali mať najmenej 50 % rozhodovacích právomocí a žiadna zájmová skupina by samotná nemala mať viac než 49 % hlasov. Stratégie **pre miestny rozvoj** musia byť v súlade s príslušnými programami fondov SSR, prostredníctvom ktorých sú podporované. Mali by určiť oblasť a obyvateľstvo, ktorých sa stratégia týka, vykonať analýzu rozvojových potrieb a potenciálu danej oblasti vrátane analýzy silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb (SWOT analýzu) a popísať ciele, rovnako ako integračný a inovačný charakter stratégie vrátane cieľov pre výstupy a výsledky. Stratégie by mali zahŕňať aj akčný plán, ktorý ukazuje, ako sa ciele premietnu do konkrétnych projektov, prevádzkových a monitorovacích opatrení a finančného plánu. Oblasť **a obyvateľstvo, ktorých sa daná** miestna stratégia týka, by mali byť jednoliate, cieleňé a mali by ponúkať dostatočné kritické množstvo pre účinnú realizáciu stratégie. Úlohou miestnych akčných skupín je určiť, ktorých oblastí a obyvateľstva sa ich stratégie budú týkať, tieto stratégie však musia byť v súlade s kritériami, ktoré Komisia stanoví prostredníctvom delegovaného aktu.

Operačné programy pre programové obdobie 2014 - 2020

Názov Operačného programu	Riadiaci orgán
Výskum a vývoj	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu a Ministerstvo hospodárstva
Integrovaná infraštruktúra	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja
Ľudské zdroje, zamestnanosť a inklúzia	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
Kvalita životného prostredia	Ministerstvo životného prostredia
Integrovaný regionálny operačný program	Ministerstvo vnútra
Efektívna verejná správa	Ministerstvo vnútra

Externé finančné zdroje

Finančný mechanizmus EHP a Nórsky finančný mechanizmus

Úrad vlády www.eeagrants.sk	<ul style="list-style-type: none"> - prispôsobenie sa zmene klímy - fond pre MNO - miestne a regionálne iniciatívy na zníženie národných nerovností a podporu sociálnej inklúzie - ochrana a revitalizácia kultúrneho a prírodného dedičstva - štipendiá
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - zelené inovácie v priemysle - globálny fond pre dôstojnú prácu a tripartitný dialóg - cezhraničná spolupráca - domáce a rodovo podmienené násilie
--	--

Švajčiarsky finančný mechanizmus

<p>Úrad vlády www.swisscontribution.sk</p>	<ul style="list-style-type: none"> - bezpečnosť a stabilita - životné prostredie a infraštruktúra - súkromný sektor - ľudský a sociálny rozvoj
--	--

Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika - Maďarská republika

www.husk.eu	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR
--	--

Program celoživotného vzdelávania

<p>Leonardo http://web.saaic.sk/</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podpora nadnárodnej mobility žiakov stredných odborných škôl, ľudí na trhu práce, zamestnaných aj nezamestnaných, a odborníkov a osôb zodpovedných za odbornú prípravu alebo ľudské zdroje, a tým získať, zvýšiť a rozšíriť svoje pracovné a odborné spôsobilosti, zručnosti a kompetencie v danej oblasti
---	--

Program „Mládež v akcii“

<p>Iuventu www.iuventu.sk</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podpora nadnárodnej mobility žiakov stredných odborných škôl, ľudí na trhu práce, zamestnaných aj nezamestnaných, a odborníkov a osôb zodpovedných za odbornú prípravu alebo ľudské zdroje, a tým získať, zvýšiť a rozšíriť svoje pracovné a odborné spôsobilosti, zručnosti a kompetencie v danej oblasti
---	--

Program „Občania pre Európu“

<p>EACEA (Education, Audiovisual and Culture Executive Agency) http://eacea.ec.europa.eu/index_en.php</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poskytovať občanom príležitosť spolupodieľať sa na budovaní vzájomne prepojenej Európy a rozvíja občianstvo EÚ, rozvíjať povedomie európskej identity založenej na spoločných hodnotách, histórii a kultúre
--	---

Podpora bývania

<p>ŠFRB www.sfrb.sk</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Štátny fond rozvoja bývania je účelový fond na financovanie štátnej podpory pri rozširovaní a zveľaďovaní bytového fondu, ktorá sa realizuje v prevažnej miere formou poskytovania výhodných dlhodobých úverov
--	--

SLOVAK AID

<p>Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu www.slovakaid.sk</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Podpora činností a opatrení zameraných na podporu trvalo udržateľného rozvoja v rozvojových krajinách na realizáciu dvojstrannej, trojstrannej, mnohostrannej oficiálnej rozvojovej pomoci a humanitárnej pomoci
--	--

Vyšehradský fond

<p>Medzinárodný vyšehradský fond</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Podpora rozvoja užšej spolupráce medzi občanmi a inštitúciami v regióne, ako aj medzi krajinami V4 a ďalších
--------------------------------------	--

<http://visegradfund.org/>

krajín. Grant je možné získať na podporu spoločných kultúrnych, vedeckých a vzdelávacích projektov, výmen mládeže, cezhraničných projektov a propagácie cestovného ruchu

Medzi ďalšie nástroje podpory rozvojových aktivít patria aj:

Program Inteligentná Energia pre Európu II riadený Európskou komisiou, resp. Výkonnou agentúrou EK pre konkurencieschopnosť a inovácie. Cieľom programu Inteligentná energia - Európa II je prispieť k bezpečnej, udržateľnej a konkurencieschopnej cene energie pre Európu, a to najmä na podporu energetickej účinnosti a racionálneho využívania zdrojov energie, podporu nových a obnoviteľných zdrojov energie a podporu diverzifikácie energie a na podporu energetickej efektívnosti a využívania nových a obnoviteľných zdrojov energie v doprave.

Smart cities and communities European Innovation Partnership, ktorý predstavuje novú iniciatívu Európskej komisie zameranú na podporu inovatívnych prístupov k oblastiam energetiky, IKT a dopravy v mestskom prostredí. Cieľom je umožniť inovatívnym, integrovaným a efektívnym technológiám lepší vstup na trhu, pričom práve mestá sú v centre inovačných procesov.

7. rámcový program, s rozpočtom 50,5 mld. €, je hlavný nástroj pre financovanie výskumu a vývoja v Európe v rokoch 2007-2013. Je štruktúrovaný do štyroch špecifických programov: Spolupráca, Myšlienky, Ľudia a Kapacity, ktoré podporujú vedeckú spoluprácu, vedecko-výskumné granty a mobilitu vedeckých pracovníkov. Pokračovaním tohto programu by mal byť v r. 2014 – 2020 program Horizont 2020. O rozpočte nového programu sa ešte rokuje.

Rámcový program pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP), **ktorý sa zameriava najmä na malé a stredné podniky (MSP), podporuje činnosti v oblasti inovácií (vrátane ekologických inovácií), umožňuje lepší prístup k financiám a poskytuje služby podpory podnikania v regiónoch. Tento program okrem toho podnecuje k lepšiemu prijímaniu a používaniu informačných a komunikačných technológií (IKT) a pomáha rozvíjať informačnú spoločnosť. Zároveň presadzuje širšie používanie energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti. V období rokov 2007 až 2013 sa program CIP realizuje s celkovým rozpočtom 3 621 miliónov EUR.**

Zoznam použitej literatúry

- Kolektív (1997): Kraje a okresy Slovenska, Q111, Bratislava
Lukniš a kol. (1972): Slovensko – Príroda, Obzor, Bratislava
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2007): Národný strategický referenčný rámec, Bratislava
Štatistický úrad SR (2014): Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011
VUC BBSK (2004): Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja, Banská Bystrica,
VUC BBSK (2006): Územný plán Veľkého územného celku Banskobystrický kraj, Banská Bystrica, Ministerstvo životného prostredia SR (2001): Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001, Bratislava
Štatistický úrad SR (2012): Štatistická ročenka regiónov SR, Bratislava
Slovenská akadémia vied (1977): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku I., VEDA, Bratislava
Slovenská akadémia vied (1977): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku II., VEDA, Bratislava
Slovenská akadémia vied (1978): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku III., VEDA, Bratislava
Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody A-J (1967): Súpis pamiatok na Slovensku, Obzor, Bratislava
Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody R-Ž (1969): Súpis pamiatok na Slovensku, Obzor, Bratislava
Peter Sule, Peter Sule ml. (2005): Encyklopédia miest a obcí Slovenska, PS-LINE, s.r.o. Lučenec
Anton Hupka (2005): Literárno-vlastivedné rozhľady po Veľkokrtíšskom regióne, Spoločnosť A.H. Škultétyho Veľký Krtíš
Jaroslava Michalová, Pavel Michal (1980): Geografia okresu Veľký Krtíš, Osveta Martin
ARCH-EKO Banská Bystrica (1992): ÚPD VÚC okres Veľký Krtíš
Štátny archív Banská Bystrica, pobočka Veľký Krtíš
Archív obce
Archív spracovateľa
Dostupné web stránky

Spracovateľ: Centrum prvého kontaktu pre podnikateľov Veľký Krtíš, júl 2014

Hlavní riešitelia: Ing. Katarína Škrdllová, Ing. Erika Sujová